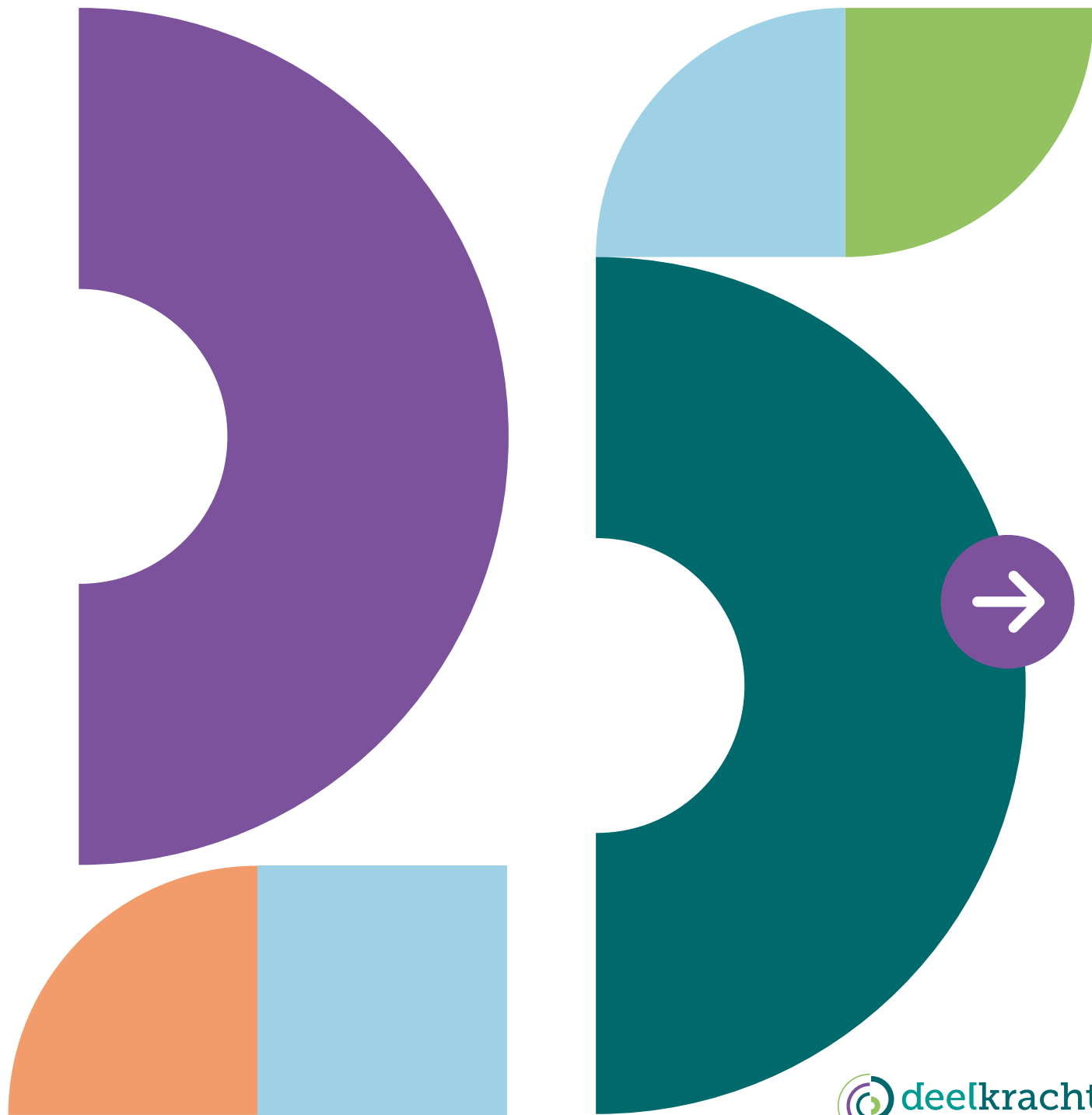
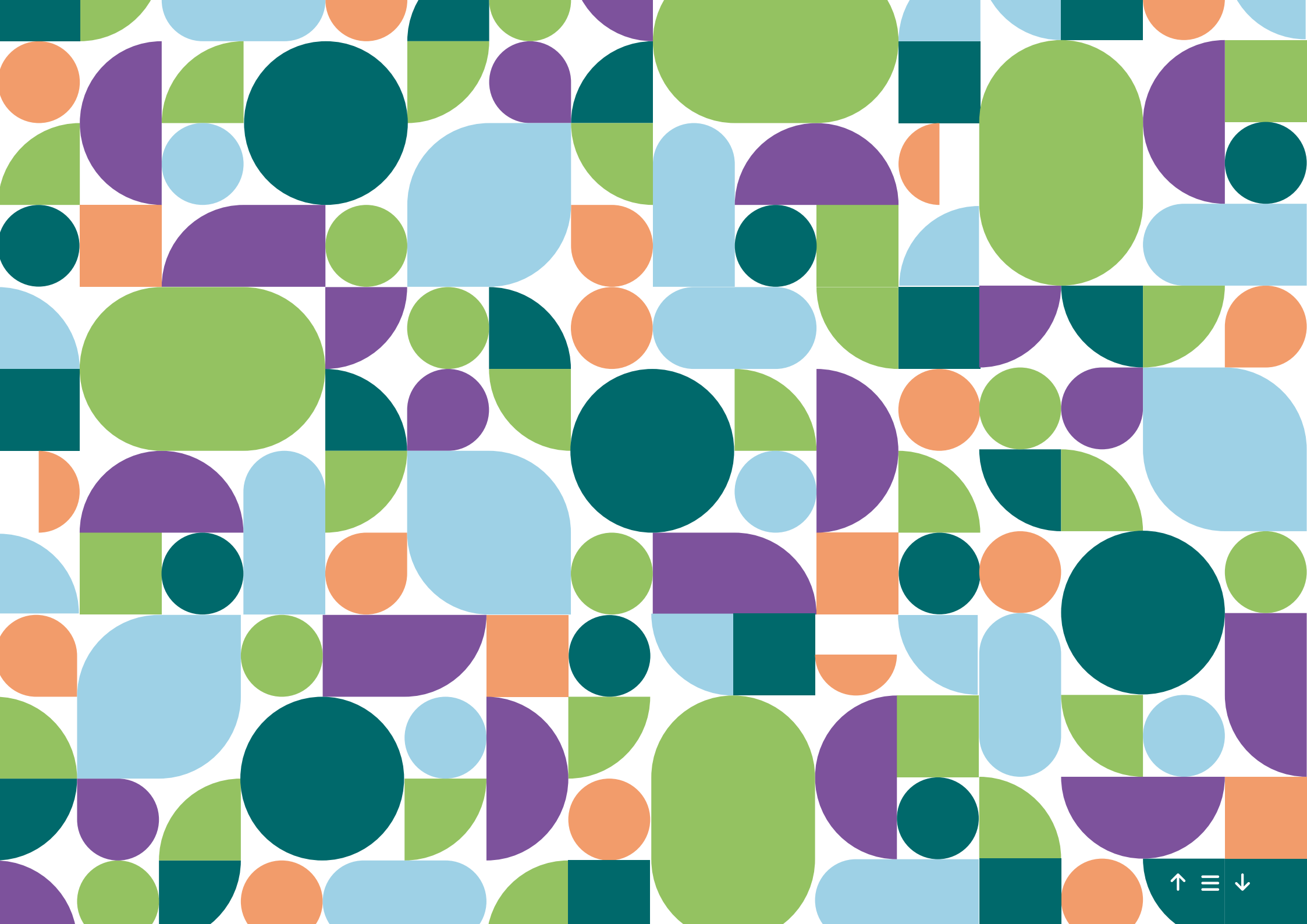

Jaarverslag
Deelkracht
2025

Inhoud

Voorwoord	5
<i>Interview: "Inclusief onderzoek is geen bijzaak, maar cruciaal"</i>	6
Inleiding	8
Samenwerking	9
<i>Het beste uit drie werelden: "Begrijpelijkheid maakt onderzoek beter"</i>	12
Kenniscirkel	14
Mijlpalen	18
Bereik	22
<i>Het beste uit drie werelden: "Je hoeft niet alle antwoorden te hebben"</i>	24
Speerpunten	26
Deelprogramma's	30
<i>Het beste uit drie werelden: "Ervaring stuurt het onderzoek"</i>	38
Slotwoord	41

Voorwoord

Deelkracht liet in 2025 opnieuw zien wat gerichte samenwerking kan betekenen voor mensen met een auditieve en/of communicatieve beperking. Als stuurgroep kijken wij met trots terug op een jaar waarin onderzoekers, zorgprofessionals en ervaringsdeskundigen elkaar steeds beter vonden – en waarin onze kennis zichtbaar doorwerkte in zorg en ondersteuning.

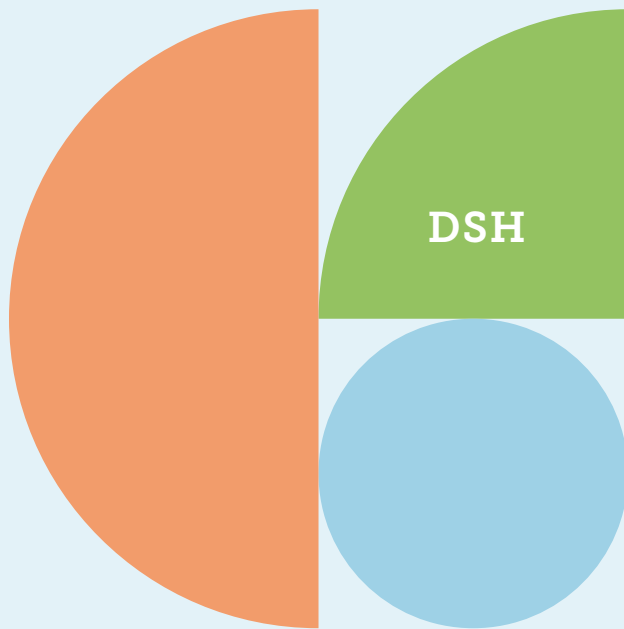
De uitdagingen in onze sector zijn complex. Passende zorg en ondersteuning vragen om specialistische kennis, nauwe samenwerking en een aanpak die iedereen bereikt. Juist daar maakt Deelkracht het verschil. Binnen het consortium ontwikkelen we samen kennis die niet op de plank blijft liggen, maar direct toepasbaar is in de praktijk.

Inclusie is daarbij geen bijzaak, maar uitgangspunt. We richten ons nadrukkelijk steeds vaker ook op mensen die minder snel worden bereikt. Door in onze werkwijzen met hen rekening te houden, zorgen we dat meer stemmen meetellen en dat onze inzichten een nog betere afspiegeling vormen van de werkelijkheid.

De resultaten van dit jaar laten zien dat onze aanpak loont: sterkere samenwerking, betere benutting van data en gerichtere kennisdeling. Steeds meer concrete producten en interventies ondersteunen professionals in hun dagelijkse werk. Zo bouwen we aan een duurzame kennisinfrastructuur die bijdraagt aan kwaliteit, toegankelijkheid en toekomstbestendige zorg.

Namens de stuurgroep dank ik iedereen die hieraan heeft bijgedragen. Samen zorgen we dat Deelkracht van blijvende waarde is – voor de sector én voor de mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben.

Remmelt Vetkamp
*Voorzitter Raad van Bestuur Koninklijke Kentalis en
voorzitter stuurgroep Deelkracht*

ONDERZOEKER CORRIE TIJSSELING:

“Inclusief onderzoek is hier geen bijzaak, maar cruciaal”

Deelkracht wil met onderzoek de zorg en ondersteuning verbeteren voor mensen met een auditieve en/of communicatieve beperking. Een recente studie onder dove en slechthorende volwassenen leverde een uitzonderlijk hoge respons op. Tegelijkertijd maakte het onderzoek duidelijk hoe belangrijk het is om scherp te kijken wie je bereikt – en wie (nog) niet. Projectleider Corrie Tijsseling deelt de belangrijkste inzichten.

“Trots waren we – en dat zijn we nog steeds”, vertelt Corrie, senior onderzoeker bij Deelkracht-partner Kentalis. “We ontvingen maar liefst 350 volledig ingevulde vragenlijsten over sociale participatie, identiteit, diversiteit en inclusie. Dat is echt heel veel! Meestal is de respons onder dove en slechthorende volwassenen een stuk lager.” Het projectteam – naast Corrie ook de onderzoekers Clara Stuij en Julia Waanders – verkrijgt dankzij de vele antwoorden waardevolle inzichten.

Breed verspreid

Voordat het team de antwoorden analyseerde, keek het eerst op groepsniveau wie de vragenlijsten hadden ingevuld. “We wilden in grote lijnen weten wie we hadden bereikt”, zegt Corrie. “En we zagen dat vooral mensen met een hogere opleiding en werk hadden gereageerd – vaak mensen die via belangenorganisaties en netwerken in beeld komen, vertrouwd zijn met dit type onderzoek en voldoende tijd, energie en digitale vaardigheden hebben om deel te nemen.” Hun bijdrage is belangrijk, benadrukt ze. “Zij hebben relevante ervaringen en mogelijke ondersteuningsbehoeften; die verdienen serieuze aandacht.”

Tegelijk vond het projectteam het jammer dat bepaalde andere groepen veel minder of helemaal niet vertegenwoordigd waren in de respons, zoals mensen met een lagere sociaaleconomische positie en beperkte taal- of digitale vaardigheden. “We hadden als doel diverse groepen te bereiken. Daarom hadden we onze vragenlijst breed verspreid binnen netwerken van dove en slechthorende mensen, in het Nederlands én in Nederlandse Gebarentaal – en op taalniveau B1, dat voor bijna iedereen goed te begrijpen is.”

Meer diversiteit

“Niet dat we hadden verwacht de héle doelgroep in beeld te krijgen”, verduidelijkt Corrie. “Ons onderzoek bestond uit een steekproef – zoals vaak het geval is bij onderzoek met vragenlijsten. Met steekproeven bereik je niet de hele doelgroep. We hadden alleen wel gehoopt op een diverser deelnemersbestand.” Het projectteam besepte nu dat daar méér voor nodig was. “Met alleen online vragenlijsten zouden bepaalde ervaringen structureel onderbelicht blijven, terwijl inzicht daarin belangrijk is.”

“Voor meer diversiteit onder deelnemers combineren we onderzoeksmethoden. Met alleen online vragenlijsten zouden bepaalde ervaringen structureel onderbelicht blijven.”

Onderzoek wordt vaak gebruikt om zorg en ondersteuning te ontwikkelen voor een doelgroep, vertelt ze. “Maar als delen van die groep niet in het onderzoek naar voren komen, is er een kans dat de zorg en ondersteuning niet bij hun behoeften aansluiten. Daarom is het cruciaal om altijd helder te zijn over het bereik van een onderzoek, resultaten zorgvuldig te interpreteren en ze niet breder toe te passen dan een steekproef toelaat. Bovendien moeten onderzoekers manieren zoeken om dat bereik te vergroten – zoals wij ook deden.”

Rijker beeld

“We besloten ons onderzoek aan te vullen met een andere methode”, vertelt Corrie. “Door methoden te combineren, vergroten we nu de kans op een diverser beeld – en daarmee op adviezen voor zorg

en ondersteuning die beter aansluiten op de verschillende behoeften binnen de doelgroep.” In deze ‘mixed-method-aanpak’ blijven vragenlijsten een belangrijke bron van data. Maar ze worden aangevuld met kleinschalige groepsbijeenkomsten waarin deelnemers met elkaar in gesprek gaan over hun ervaringen. “Via zulke ‘focusgroepen’ willen we de perspectieven meenemen van mensen die we met vragenlijsten hebben gemist.”

Werken met focusgroepen vereist meer persoonlijk contact bij werving en fysieke aanwezigheid bij de dataverzameling. “Je moet vaker bellen of langskomen. En meer samenwerken met sleutelfiguren, zoals tolken, begeleiders en ervaringsdeskundigen. Focusgroepen moeten daarnaast toegankelijk voelen voor deelnemers – bijvoorbeeld doordat ze klein blijven, in de buurt zijn en rekening houden met verschillen in taalgebruik, communicatie en culturele achtergrond. Op die manier bereiken we hopelijk een diverse groep mensen.”

Belangrijke les

“Onderzoek moet zich aanpassen aan deelnemers”, stelt Corrie. “Niet andersom.” Ze geeft toe dat een mixed-method-aanpak extra tijd en middelen kost. “Maar die investering is noodzakelijk. Door verschillende onderzoeksmethoden te combineren, versterk je de waarde van je resultaten. Dat geldt ook voor ons project. De vragenlijst leidt tot waardevolle inzichten, mede dankzij de hoge respons. En de focusgroepen voegen verdieping en diversiteit toe. Samen leveren ze een beter beeld op van de ervaringen van dove en slechthorende volwassenen.”

Voor Deelkracht is dit een belangrijke les. Het consortium blijft vragenlijstonderzoek inzetten waar dat passend is. Tegelijkertijd komt er meer nadruk op

het combineren van methoden en het vergroten van de diversiteit onder deelnemers door actief groepen mensen te benaderen die anders grotendeels buiten beeld blijven. “Dat inclusieve onderzoek is bij Deelkracht geen bijzaak”, zegt Corrie. “Het is cruciaal om kennis te ontwikkelen die recht doet aan de diversiteit binnen de groep – zodat niemand onbedoeld buiten beeld blijft.”

Meer weten over het onderzoek naar sociale participatie, identiteit en diversiteit onder dove en slechthorende volwassenen? Ga naar pagina 32.

Samen werken we aan passende zorg

Mensen met een beperking hebben recht op zorg en ondersteuning die aansluiten op hun unieke, soms complexe hulpvraag. Dat staat in het VN-verdrag Handicap en geldt zeker ook voor hulpvragen rond doofheid en slechthorendheid (DSH), een taalontwikkelingsstoornis (TOS), een communicatief meervoudige beperking (CMB) en een Beperking in Horen én Zien (BHZ) – de vier aandachtsgebieden van Deelkracht.

Passende zorg en ondersteuning vragen om zeer specialistische kennis en voortdurende innovatie. Die vereisen op hun beurt nauwe samenwerking tussen zorgprofessionals, onderzoekers en mensen met een beperking zelf. Als Deelkracht laten we hen de krachten bundelen. Zo vervullen we onze essentiële maatschappelijke rol als uitvoerder van de Expertisefunctie Zintuiglijk Gehandicapten (ZG) voor de deelsector auditief/communicatief.

Hoe vullen we deze rol precies in? Hoe zien samenwerkingsprojecten eruit? En wat leveren ze concreet op? Daar geven we in dit jaarverslag antwoord op. We delen onze resultaten van het afgelopen jaar. We tonen de maatschappelijke waarde van de Expertisefunctie ZG. En we maken duidelijk hoe we bijdragen aan toekomstbestendige zorg en ondersteuning voor mensen die leven met DSH, TOS, CMB en BHZ.

Krachtenbundeling is onze kern

Samenwerking voor kennis- en expertiseontwikkeling vormt onze basis. Als consortium bouwen we die samenwerking verder uit. We werken daarbij samen, intern én met andere consortia en organisaties. In dit hoofdstuk staan deze interne en externe samenwerkingen centraal.

Samenwerking binnen Deelkracht

Ons consortium bestaat inmiddels uit zestien organisaties. Tien hiervan zijn zorginstellingen die ook bijdragen aan kennisontwikkeling en onderzoek. Van hen is de helft een erkende Zintuiglijke Gehandicaptenzorg (ZG)-expertiseorganisatie (zie kader):

- Koninklijke Kentalis
- Koninklijke Auris Groep
- NSDSK
- Pento
- Milo

De andere zes Deelkracht-partners zijn doelgroep-vertegenwoordigende organisaties (DVO's), die de stem zijn van mensen met een auditieve en/of communicatieve beperking:

- SH-Jong
- Oogvereniging
- Dovenschap
- Stichting Plots- en Laatdoven
- FODOK (Federatie van Ouders van Dove Kinderen – met of zonder CI)
- Samen TrOtS (sinds zij in november 2025 het stokje overnam van FOSS – zie pagina 18)

Diverse perspectieven, dezelfde missie

De kracht van Deelkracht ligt in de intensieve samenwerking tussen de consortiumpartners. Zij hebben stuk voor stuk een eigen expertise en perspectief, maar ze voelen zich verbonden door dezelfde missie: betere zorg, sterkere professionals en een inclusievere samenleving voor mensen met DSH, TOS, CMB en BHZ (de doelgroepen van Deelkracht).

Vanuit die missie werken de partners samen en overstijgen ze hun individuele belangen. Zij bundelen hun kennis, ervaring en innovatiekracht – programmatisch, over organisatiegrenzen heen. Zo vormen ze een lerend netwerk waarin wetenschappelijke inzichten en praktijkervaring elkaar voortdurend versterken. Hun samenwerking binnen Deelkracht maakt het mogelijk om sneller kennis te ontwikkelen, deze effectiever te delen en nieuwe oplossingen duurzaam toe te passen in de praktijk.

Wat houdt erkenning als ZG-expertiseorganisatie in?

Deze erkenning onderstreept de rol van een organisatie als kennisgedreven instelling die structureel bijdraagt aan onderzoek, innovatie, kennisdeling en toepassing van inzichten binnen de zorg voor mensen met een visuele, auditieve en/of communicatieve beperking. Erkende instellingen voldoen aan strenge voorwaarden voor kwaliteit en samenwerking. Ook zijn ze verplicht hun expertise in dienst te stellen van de hele deelsector. De ZG-expertiseorganisaties binnen Deelkracht zorgen voor een stevige inhoudelijke basis onder het consortium.

De rol van DVO's en ervaringsdeskundigen

DVO's en ervaringsdeskundigen zijn onmisbaar binnen Deelkracht. Zij brengen het perspectief van de doelgroepen in bij kennisontwikkeling en innovatie – en bij de vertaling hiervan naar de praktijk. Dat perspectief vult de kennis van zorgorganisaties en -professionals aan. Uit evaluatieonderzoek blijkt dat deze inbreng leidt tot inzichten die direct bijdragen aan beter passende zorg en ondersteuning.

Het kost ervaringsdeskundigen soms veel energie om bij te dragen aan onze projecten. Dat kan bijvoorbeeld komen doordat zij oplopen tegen communicatieverschillen, moeite hebben met complex taalgebruik of emotioneel beladen ervaringen delen. Om het verlies aan energie en motivatie zoveel mogelijk te beperken, richten we de samenwerking met ervaringsdeskundigen zorgvuldig in. Bijvoorbeeld met een duidelijke rolverdeling, passende ondersteuning en ruimte voor diversiteit.

Om de inzet van ervaringsdeskundigheid te versterken en gestructureerd te organiseren, ontwikkelden we bovendien *Ervaringskracht*: een intern netwerk met een database waarin ervaringsdeskundigen en hun expertisegebieden zijn opgenomen. Via *Ervaringskracht* kunnen projectteams hen gericht betrekken bij onderzoek, innovatie en implementatie.

Zo verbinden we ervaringskennis structureel met professionele inzichten en wetenschappelijke kennis. Daardoor ontstaat het beste uit drie werelden. Vanuit die combinatie ontwikkelt Deelkracht inzichten, activiteiten en instrumenten die aansluiten op wat de doelgroepen écht nodig hebben.

De rol van regievoerders, stuurgroep en programmteam

We hebben een sterke governance, die zorgt voor samenhang, transparantie en bestuurbaarheid binnen het consortium.

Drie consortiumpartners hebben een bijzondere rol in deze governance: Kentalis, Auris en NSDSK. Als regievoerders beheren zij samen de kennisinfrastructuur, coördineren ze de uitvoering van het Meerjarig Deelsectorplan en zijn ze verantwoordelijk voor zowel het financieel beheer als de verantwoording hiervan. Ook ondersteunen zij de samenwerking tussen de consortiumpartners en stimuleren zij de verbinding van Deelkracht met partijen buiten de deelsector auditief/communicatief.

De stuurgroep en het programmteam zorgen voor strategische, inhoudelijke en financiële samenhang. De uitvoering vindt plaats binnen de deelprogramma's en projecten.

De rol van de deelprogramma's

Onze projecten zijn verdeeld over acht deelprogramma's (zie pagina 30). Als hart van Deelkracht bestrijken deze deelprogramma's verschillende doelgroepen en levensfasen. In de deelprogramma's werken professionals, onderzoekers en ervaringsdeskundigen samen aan kennis die rechtstreeks bijdraagt aan betere zorg, ondersteuning en maatschappelijke participatie.

Binnen elk deelprogramma combineren we wetenschappelijk onderzoek met de ontwikkeling van concrete activiteiten en producten, zoals handreikingen, interventies, digitale hulpmiddelen en leerproducten. Die combinatie vindt telkens

plaats in projecten en zorgt ervoor dat nieuwe inzichten niet blijven liggen, maar worden vertaald naar toepasbare producten voor de praktijk. Zo wordt de maatschappelijke meerwaarde van Deelkracht zichtbaar en tastbaar.

De deelprogramma's werken vanuit onderstaande vijf speerpunten en boeken op elk daarvan concrete resultaten (lees meer op pagina 26).

Technologie voor onderzoek en passende zorg

Sterkere verbinding met andere domeinen

Representatieve afspiegeling van diversiteit doelgroep

Data beter benut

Aandacht voor voorspellers

Samenwerking met anderen

We werken nauw samen met diverse externe partners, zoals ZonMw, Kennis Over Zien, universiteiten, hogescholen, beroeps- en brancheorganisaties en ketenpartners.

De rol van ZonMw

ZonMw is een onmisbare partner voor ons. Zij vervult namelijk een onafhankelijke en toetsende rol in de programmering, financiering en kwaliteitsborging van het programma Expertisefunctie ZG. ZonMw overlegt regelmatig met onze stuurgroep en ons programmteam over de voortgang van deelprogramma's, inhoudelijke keuzes en verantwoording.

Daarnaast beoordeelt de onafhankelijke programmacommissie van ZonMw ons Meerjarig Deelsectorplan, onze onderzoeksvoorstellen (in open en gesloten rondes) en onze voortgangsrapportages. Bovendien bewaakt ZonMw de samenhang tussen de deelsector auditief/communicatief (waarvoor Deelkracht verantwoordelijk is) en de deelsector visueel (waarvoor Kennis Over Zien verantwoordelijk is).

De constructieve samenwerking met ZonMw draagt sterk bij aan de continuïteit, transparantie en kwaliteit van onze uitvoering van de Expertisefunctie ZG – en dus aan het vervullen van onze maatschappelijke opdracht.

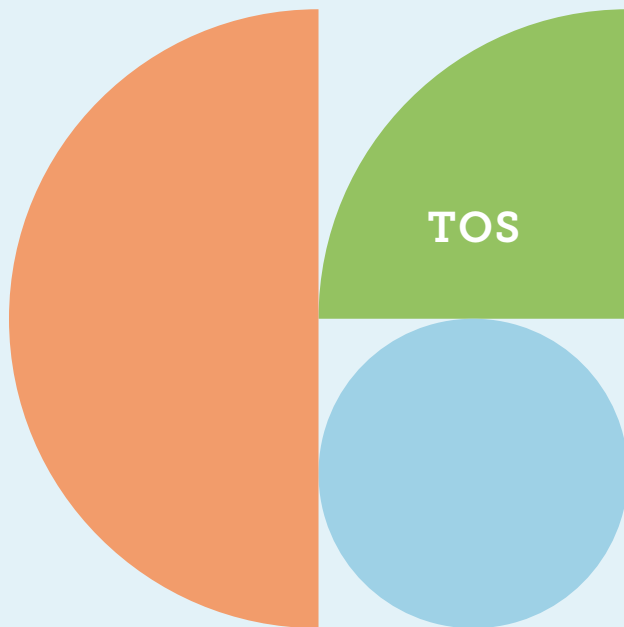
De rol van Kennis Over Zien

We werken ook nauw samen met Kennis Over Zien. Als de twee uitvoerders van de Expertisefunctie ZG dragen we gezamenlijk verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen, delen en toepassen van kennis voor mensen met een zintuiglijke beperking.

Deze samenwerking krijgt onder meer vorm in heidagen. Tijdens die bijeenkomsten reflecteren we gezamenlijk op onze werkwijzen, kennisstructuur en maatschappelijke opdrachten. Centraal staat wat we van elkaar kunnen leren en hoe we onze aanpakken beter op elkaar kunnen afstemmen – ook in samenwerking met andere landelijke partners. Door verschillen in inrichting en accenten te bespreken, ontstaat wederzijds begrip en ruimte voor verdere verbetering. Zo'n verschil is bijvoorbeeld dat wij als Deelkracht vooral projectmatig rond doelgroepen werken, terwijl Kennis Over Zien thematisch programmeert.

Steeds vaker pakken we met Kennis Over Zien gezamenlijke thema's op, zoals implementatie, maatschappelijke impact, ervaringsdeskundigheid en het borgen van kennis. Zo bouwen we stap voor stap aan een gedeelde koers richting een volgende programmaperiode. Het gezamenlijke doel is om de expertisefunctie toekomstbestendig te houden en de maatschappelijke impact van kennisontwikkeling en -toepassing te vergroten.

HET BESTE UIT DRIE WERELDEN

“Begrijpelijkheid maakt onderzoek beter”

Onderzoekers, zorgprofessionals en ervaringsdeskundigen slaan bij Deelkracht de handen ineen. Hoe maken zij samen het verschil – bijvoorbeeld voor mensen met een taalontwikkelingsstoornis (TOS)? In het project *Taal in Zicht* gebeurt dit door twintig jaar lang zeshonderd deelnemers met (een vermoeden van) TOS te volgen, vanaf het moment dat zij als 4-jarigen de behandelgroep verlaten. De kennis die dat oplevert, vertalen ze zoveel mogelijk naar bruikbare informatie en handvatten voor thuis, op school en in behandelingen.

Jens en Marieke ervaringsdeskundigen

Jens (11 jaar): "Ik zat in 2025 in de Kinderraad van *Taal in Zicht*. Daar gaf ik mijn mening over een factsheet voor kinderen met resultaten van het onderzoek. Ik vond dat de letters groter mochten en dat er meer plaatjes nodig waren. Dat maakt de factsheet makkelijker te begrijpen. Ik gebruik die nu zelf in mijn klas om uit te leggen wat TOS is. Ik zeg dan dat het 'het neefje van dyslexie' is. Dan snappen de kinderen in mijn klas het sneller. Ik dacht ook mee over de deelnemersdag voor kinderen en ouders die meedoen aan het onderzoek. Ik stelde voor om iets actiefs te doen waar je ook van leert, zoals een speurtocht of het voeren van dieren."

Marieke: "Als lid van de Ouderraad van *Taal in Zicht* dacht ik mee over de deelnemersdag. In het bijzonder over activiteiten waarin ouders en kinderen met TOS elkaar konden ontmoeten. Ook hielp ik mee om onderzoeksresultaten te vertalen naar begrijpelijke informatie voor kinderen en gezinnen. Ik vind het belangrijk dat iedereen die resultaten snapt. Daarom adviseerde ik meer beeld te gebruiken en dicht bij de belevingswereld van kinderen te blijven. Ook stelde ik voor om extra kinderfactsheets te maken, onder meer over 'communicatie met anderen', en om in te zetten op kennisdeling met media en consultatiebureaus. Die weten vaak nog veel te weinig over TOS."

Afke Posthuma behandelaar en diagnosticus

"Welke vaardigheden van kinderen en jongeren met TOS meten we? Op welke momenten doen we dat? En welke instrumenten zijn daarvoor geschikt? Daar denk ik over mee binnen *Taal in Zicht*, samen met alle onderzoekers. Vanuit mijn praktijkervaring weet ik wat relevant en haalbaar is voor kinderen en jongeren met TOS. Ook denk ik mee over hoe sommige onderzoeksresultaten vertaald kunnen worden naar concrete handvatten voor diagnostiek en behandeling van TOS. Mijn eigen expertise op deze vlakken helpt daarbij.

De inzichten waaraan ik bijdraag belanden via websites, factsheets en publicaties bij behandelteams. Daar worden ze besproken, net als tijdens studie- en inspiratiedagen. Waar mogelijk passen teams hun diagnostiek en behandeling aan op basis van de onderzoeksresultaten. Zo blijft het onderzoek niet op afstand, maar helpt het direct bij de ondersteuning van kinderen en gezinnen. Door de wisselwerking tussen wetenschap en praktijk blijft de kennis actueel en toepasbaar. Teams kunnen er meteen mee aan de slag."

Annette Scheper onderzoeker

"Ik dacht mee met de projectgroep over het onderzoeksdesign van *Taal in Zicht* – en over hoe we deelnemers langdurig betrokken kunnen houden. Ook schreef ik mee aan publicaties. Met de projectgroep onderzocht ik in 2025 op meerdere meetmomenten de relatie tussen communicatieve participatie, taal en sociaal-emotionele ontwikkeling bij kinderen met TOS. Daarnaast zochten we uit hoe onderzoeksdata nog efficiënter en veiliger kunnen worden opgeslagen en verwerkt – voor blijvend betrouwbare resultaten.

Door publicaties en een toegankelijke website bereiken onze inzichten niet alleen onderzoekers, maar ook ouders en behandelaren. Daardoor wordt het onderzoek voor iedereen begrijpelijk en bruikbaar. En met initiatieven zoals de deelnemersdag blijven gezinnen betrokken. Zo haken minder mensen af tijdens de 'reis' van twintig jaar *Taal in Zicht*, blijven we rijke informatie over TOS verzamelen, en werken we met zoveel mogelijk deelnemers aan een sterk en duurzaam onderzoek."

Blijven leren staat bij ons voorop

Doel van de Expertisefunctie ZG is het ontwikkelen van kennis én het benutten hiervan voor passende zorg en ondersteuning voor mensen met een zintuiglijke beperking. Wij gebruiken hiervoor de 'kenniscirkel', een aanpak waarin kennis niet gezien wordt als eindpunt, maar als onderdeel van een doorlopend proces van ontwikkelen, delen, toepassen en evalueren.

Wie werkt met de kenniscirkel versterkt voortdurend de verbinding tussen wetenschappelijk onderzoek, praktijkgerichte innovatie en kennisdeling. Nieuwe inzichten ontstaan in onderzoek en praktijk, worden vertaald naar toepasbare kennis en producten, en vinden vervolgens hun weg terug naar de dagelijkse zorg, ondersteuning en maatschappij. Daar worden ze gebruikt en getoetst, zodat verdere verbetering mogelijk wordt.

Door kennis breed en toegankelijk beschikbaar te maken – voor professionals, mensen met een zintuiglijke beperking en hun omgeving – bereiken we twee doelen tegelijk: we dragen bij aan goed onderbouwde zorg én aan een inclusievere samenleving. Daarbij verschuift de focus steeds meer van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat': samen met onze doelgroepen werken aan oplossingen die duurzaam, effectief en passend zijn.

Net als Kennis Over Zien werken wij bij de uitvoering van de expertisefunctie expliciet volgens de kenniscirkel. De stappen programmeren, ontwikkelen, delen, toepassen en evalueren zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en vormen samen de basis voor duurzame impact. Wetenschappelijk onderzoek en het ontwikkelen van praktische toepassingen gaan hierbij hand in hand. Door gezamenlijke infrastructuur, gedeelde faciliteiten en programmatische samenwerking wordt kennis efficiënt ontwikkeld en effectief ingezet.

Programmeren: samen bepalen wat nodig is

Deze stap betekent dat we geregeld kennisvragen en ontwikkelbehoeften ophalen en prioriteren. Via ophaalsessies brengen professionals, onderzoekers, doelgroepvertegenwoordigende organisaties en ervaringsdeskundigen samen in kaart waar knelpunten, lacunes en kansen liggen. Ze wegen deze input vervolgens in het licht van maatschappelijke ontwikkelingen, wetenschappelijke inzichten en de strategische doelen van Deelkracht. Door programmeren als gezamenlijke en transparante stap te organiseren, sluiten onderzoek en productontwikkeling aan bij vraagstukken die er in de praktijk echt toe doen.

Ontwikkelen: kennis bouwen vanuit praktijk en wetenschap

Kennisontwikkeling vormt de motor van de kenniscirkel. Binnen Deelkracht gebeurt dit in de (projecten binnen) deelprogramma's. Onderzoekers, professionals en ervaringsdeskundigen werken daarin samen aan nieuwe inzichten. Onderzoeksvragen komen voort uit concrete en maatschappelijke ontwikkelingen. Daardoor is de ontwikkelde kennis direct relevant. De kennisontwikkeling richt zich zowel op fundamenteel en toegepast onderzoek als op het (door)ontwikkelen van interventies, methodieken en hulpmiddelen. Door de nauwe verbinding tussen wetenschap en praktijk ontstaat kennis die niet alleen goed onderbouwd is, maar ook aansluit op wat mensen met een zintuiglijke beperking nodig hebben.

Delen: kennis toegankelijk en vindbaar maken

Ontwikkelde kennis krijgt pas waarde zodra zij wordt gedeeld. We investeren daarom actief in het toegankelijk maken van kennis voor verschillende doelgroepen, zoals zorgprofessionals, mensen met een zintuiglijke beperking, hun naasten en professionals in aangrenzende domeinen. Dit doen we op verschillende manieren, bijvoorbeeld via handreikingen, wetenschappelijke publicaties, digitale platforms, bijeenkomsten, leer- en publieksgerichte producten. Bij het delen van kennis is nadrukkelijk aandacht

voor begrijpelijkheid, toepasbaarheid en inclusiviteit. Door kennis open te delen en actief verbinding te zoeken met andere sectoren, dragen we bij aan bredere bewustwording, betere samenwerking en een grotere maatschappelijke impact.

Toepassen: van kennis naar dagelijkse praktijk

Het toepassen van kennis vormt een essentiële stap in de kenniscirkel. Als Deelkracht zorgen we dat ontwikkelde kennis daadwerkelijk gebruikt wordt in de praktijk van zorg, ondersteuning, onderwijs en samenleving. Implementatie vraagt om meer dan het beschikbaar stellen van producten. Het vraagt ook om begeleiding, scholing, duidelijke afspraken over borging en aandacht voor doorontwikkeling. Binnen Deelkracht wordt daarom expliciet gewerkt aan implementatie- en borgingsvraagstukken – in samenwerking met de betrokken organisaties. Door kennis toe te passen, te evalueren en waar nodig bij te stellen, wordt de kenniscirkel steeds opnieuw doorlopen. Dit zorgt ervoor dat kennis duurzaam bijdraagt aan betere zorg en ondersteuning.

Evalueren: leren en bijsturen voor blijvende impact

Evalueren sluit de kenniscirkel én brengt deze opnieuw in beweging. Door systematisch te evalueren ontstaat inzicht in de werking, toepasbaarheid en impact van ontwikkelde kennis en producten. Essentieel in dit proces zijn bij Deelkracht wetenschappelijke evaluaties, feedback van professionals uit de praktijk, en ervaringen van zowel mensen met een zintuiglijke beperking als hun naasten. Evaluatie maakt zichtbaar wat werkt, waar verbetering nodig is en welke nieuwe vragen ontstaan. We benutten deze inzichten om producten door te ontwikkelen, hun toepassing te versterken en nieuwe onderzoeksvragen te formuleren. Zo draagt evalueren bij aan continu leren en bijsturen. Het zorgt ervoor dat de kenniscirkel geen lineair proces is, maar een dynamische cyclus die blijvend bijdraagt aan kwaliteit, effectiviteit en maatschappelijke impact.

Kwaliteitstoetsing

Binnen Deelkracht vormen evalueren en leren de basis voor continue verbetering van onderzoek, producten en toepassing. Kwaliteitstoetsing is een belangrijk onderdeel van dat proces. Deze toetsing is geen doel op zich en geen kwestie van afvinken, maar een middel om gezamenlijk te reflecteren, te leren en te verbeteren. Deze lerende benadering van kwaliteit hebben de consortiumpartners van Deelkracht en Kennis Over Zien gezamenlijk vastgelegd in het 'Kwaliteitskader Expertise ZG'.

In 2025 hebben we kwaliteitstoetsing langs vier elkaar versterkende lijnen vormgegeven, die ook na 2025 worden voortgezet:

1. Intervisie voor deelprogrammaleiders

We organiseerden meerdere intervisiebijeenkomsten voor deelprogrammaleiders. Onder begeleiding van een externe procesbegeleider bespraken zij op gestructureerde wijze werkgerelateerde vragen, dilemma's en casuïstiek. De intervisie bood ruimte voor reflectie op het eigen handelen, onderlinge kennisdeling en het ontwikkelen van nieuwe perspectieven. Deze gezamenlijke reflectie droeg bij aan het versterken van professionele deskundigheid en aan een gedeeld begrip van kwaliteit binnen de deelprogramma's.

2. Uitwisselingsdagen

Naast intervisie organiseerden we uitwisselingsdagen waarin 'leren van elkaar' centraal stond. Tijdens deze bijeenkomsten ging het programmateam in gesprek met deelprogrammaleiders over thema's als werkprocessen, samenwerking en kwaliteitsverbetering. Er werd onder meer uitgebreid stilgestaan bij de governance van Deelkracht en de vraag hoe deze kan bijdragen aan kwaliteit en samenhang. De kwaliteitsdag die eind 2025 gepland stond, kon om meerdere redenen niet doorgaan en is verschoven naar begin 2026.

3. Beoordeling van project- en implementatieplannen

Intern borgden we de kwaliteit van projecten 'aan de voorkant' – via een zorgvuldig en transparant beoordelingsproces. Dit proces begint nadat de projectleider project- en implementatieplannen heeft opgesteld. De deelprogrammaleider beoordeelt deze. Na verwerking van diens feedback legt de projectleider de plannen voor aan het programmateam. Dit toetst de plannen op samenhang met het Meerjarig Deelsectorplan, inhoudelijke kwaliteit, haalbaarheid en doelmatige inzet van middelen. Een project start pas na goedkeuring door het programmateam.

4. Voortgangsbesprekingen

Tijdens de looptijd van elk project vinden twee keer per jaar voortgangsbesprekingen plaats tussen het programmateam en de betrokken deelprogrammaleider. In deze gesprekken reflecteren zij op inhoudelijke voortgang, samenwerking, beschikbare capaciteit en mogelijke risico's. Knelpunten worden zo tijdig gesignaleerd en waar nodig gezamenlijk aangepakt. De afspraken die uit deze gesprekken voortkomen, worden vastgelegd en gebruikt als input voor verdere ontwikkeling en verbetering.

Mijlpalen

In 2025 groeide Deelkracht verder als lerend consortium. Nieuwe partners sloten aan, ervaringsdeskundigheid kreeg meer ruimte, onderzoeken verdiepten zich en onze kennis vond zijn weg naar praktijk en beleid. Dit overzicht laat zien welke momenten en resultaten het jaar extra kleur gaven.

Samen TrOtS is nieuwe Deelkracht-partner

We verwelkomden in november 2025 een nieuwe consortiumpartner: Samen TrOtS. Deze organisatie nam het stokje over van FOSS, omdat die vereniging voor ouders van kinderen met een taalontwikkelingsstoornis (TOS) al haar activiteiten beëindigde. Samen TrOtS maakt zich sterk voor mensen met TOS en hun omgeving en werkt daarbij samen met ervaringsdeskundigen, ouders en zorgprofessionals. De organisatie vergroot kennis en bewustwording, versterkt zelfvertrouwen en eigen regie en stimuleert ontmoeting en samenwerking. Dit doet zij onder meer door bijeenkomsten te organiseren en ervaringskennis te delen. Met deze aanpak sluit Samen TrOtS naadloos aan bij de uitgangspunten van Deelkracht.

> *Leer onze nieuwe partner kennen: samentrots.nl*

Ervaringsfestival vergroot inzicht in TOS

Herkenning, ontmoeting en van elkaar leren. Dat alles stond ook dit jaar weer centraal tijdens het Ervaringsfestival: onze bijeenkomst speciaal voor kinderen, jongeren en volwassenen met TOS en hun ouders. Binnen Deelkracht zetten zij hun ervaring in binnen onderzoek en projecten als ervaringsdeskundigen – in dit geval via het Deelkracht-netwerk Ervaringskracht. Ook professionals en onderzoekers waren erbij. Aanwezigen wisselden kennis en ervaringen uit: van het dagelijks leven met TOS tot het belang van passende ondersteuning. Er waren diverse activiteiten voor iedereen en op de informatiemarkt maakten bezoekers kennis met onze projecten en materialen. We lanceerden tijdens de bijeenkomst ook enkele nieuwe pagina's op AllesoverTos.nl, ons platform met toegankelijke en betrouwbare TOS-informatie voor ouders, professionals en mensen met TOS.

> *Bekijk de aftermovie: deelkracht.nl/tos-ervaringsfestival-aftermovies/*

Bestuurswissel houdt consortium sterk

Koninklijke Auris Groep benoemde Korrie Louwes op 1 september 2025 tot voorzitter van de Raad van Bestuur. Zij volgde Hermien Hendriks op, die na acht jaar afscheid nam van Auris en op 1 augustus met pensioen ging. Met deze wisseling blijft bestuurlijke continuïteit én vernieuwing binnen Deelkracht gewaarborgd. Louwes werkte onder meer bij vier ministeries, zat in het Rotterdamse gemeentebestuur en was Hoofdinspecteur bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. In eerdere functies zette zij zich in voor inclusie, ontwikkeling en duurzame samenwerking.

> [Zie het afscheidsinterview met Hermien Hendriks op YouTube \(zoek: 'Hermien Hendriks'\)](#)

Netwerk Ervaringskracht flink uitgebreid

Ons netwerk *Ervaringskracht* groeide in 2025 verder. Via dit platform koppelen we onderzoekers en projectleiders aan passende ervaringsdeskundigen – bijvoorbeeld voor projecten, panels, vragenlijsten en de gezamenlijke ontwikkeling van onderzoek en materialen. Zo sluiten onderzoek en projecten beter aan op de ervaringen en behoeften van de doelgroep. Waar *Ervaringskracht* zich eerst alleen richtte op mensen met TOS, richt het zich sinds 2025 ook op mensen die doof of slechthorend zijn. Inmiddels hebben zich al tachtig mensen aangemeld, van wie een deel actief meewerkt aan projecten – naast alle ervaringsdeskundigen die al meewerkten. Elke ervaringsdeskundige krijgt training om nog beter te kunnen bijdragen aan onze projecten en producten.

> [Lees meer op *deelkracht.nl/ervaringsdeskundigheid/*](#)

ZonMw waardeert koers van Deelkracht

ZonMw kwam op 16 oktober bij ons op bezoek, samen met vertegenwoordigers van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Tijdens deze 'site visit' gingen zij in gesprek met onderzoekers, ervaringsdeskundigen en professionals over projecten als *Hello20*, *Taal in Zicht* en *Driven*. Ook spraken ze over diversiteit en inclusie: wat hebben we als Deelkracht bijvoorbeeld onderzocht over de sociale participatie van mensen met meerdere minderheidsposities – en hoe proberen we die participatie te verbeteren? ZonMw sprak waardering uit voor onze koers en onze ontwikkeling van een eigen onderzoeksidentiteit.

> [Bekijk alle Deelkracht-projecten: *deelkracht.nl/projecten/*](#)

Actief op (inter)nationale bijeenkomsten

Deelkracht was in 2025 op diverse congressen, symposia en andere bijeenkomsten. Daar deelden we inzichten, deden we kennis op én legden we de basis voor nieuwe samenwerkingen. Tijdens het International Congress on the Education of the Deaf (ICED) in Rome, bijvoorbeeld, verzorgden 29 collega's 16 presentaties over taal, communicatie en inclusief onderwijs voor dove en slechthorende kinderen en jongeren. Ook op ISAAC 2025 in Kazachstan wisselde Deelkracht kennis en ervaring uit, specifiek over ondersteunende en alternatieve communicatie. In Nederland namen we onder meer deel aan Partners in Verstaan: daar gaven we 25 lezingen.

> Op woensdag 3 juni 2026 is de derde editie van het Deelkracht Kennisfestival. Inschrijven kan nu: deelkracht.nl/deelkracht-kennisfestival-aanmelden/

Gezinnen extra betrokken bij Taal in Zicht

Binnen het langlopende onderzoeksproject *Taal in Zicht* organiseerde Deelkracht een speciale deelnemersdag voor kinderen met (een vermoeden van) TOS en hun ouders. Ruim tachtig deelnemers kwamen samen om meer te horen over de voortgang van het onderzoek en met onderzoekers in gesprek te gaan over hun ervaringen en verwachtingen. Met de dag onderstreepte Deelkracht het belang van transparant onderzoek, waarin deelnemers actief worden geïnformeerd en gewaardeerd om hun bijdrage. De bijeenkomst versterkte de (blijvende) betrokkenheid van gezinnen en de samenwerking tussen onderzoek en praktijk.

> Bekijk de aftermovie: deelkracht.nl/nieuws/aftermovie-deelnemersdag-taal-in-zicht/

Waardevolle aanvulling: korte projecten

Binnen de kaders van het Meerjarig Deelsectorplan besloten wij in 2025 dertien nieuwe, kortlopende projecten te starten. Deze projecten sluiten aan op onze al lopende projecten en spelen in op vervolgvragen vanuit die projecten of actuele vragen uit de praktijk. De nieuwe, kortlopende projecten richten zich onder meer op het versterken van eigen regie en participatie, het bevorderen van

mentale gezondheid, het verbeteren van sport- en schoolparticipatie en het verbeteren van zorg en ondersteuning. Ook investeren we in innovatieve toepassingen en praktische producten, zoals een virtual-reality-beeldbank, een online platform over Nederlandse Gebarentaal, scholing voor ouders en concrete handvatten voor professionals.

Scholing in gebarenvaardigheid verder uitgebouwd

Deelkracht zette in 2025 belangrijke stappen in de scholing rond gebarenvaardigheid. We ontwikkelden Opstap verder en bereidden S I G N voor op implementatie. Daarmee versterken we de gebarenvaardigheid van ouders en leerlingen en bevorderen we inclusieve communicatie thuis en op school.

Eerste Opstap-module opgeleverd en getest

Opstap is een reeks van negen modules voor ouders van dove en slechthorende kinderen, gericht op het versterken van hun Nederlandse Gebarentaal (NGT)-vaardigheid en de communicatie met hun kind. In 2025 hebben we de eerste module opgeleverd. Het online leerportaal, de materialen voor de bijeenkomsten en de docentenhandleiding zijn beschikbaar voor gebruik. Daarnaast voerden we een pilot uit met twee groepen ouders om de eerste module in de praktijk te toetsen. Ook startten we met de ontwikkeling van module 2A/B.

S I G N klaar voor start in 2026

S I G N (Samen Inclusief | Gebaren & Netwerken) is een communicatiemodule voor dove en slechthorende leerlingen in het reguliere basisonderwijs (groep 5/6) en hun omgeving. De module versterkt hun gebarenvaardigheid en bevordert hun inclusie in de klas, onder meer door klasgenoten bewust te maken van wat het betekent om doof of slechthorend te zijn. In 2025 hebben we S I G N voorbereid op implementatie. We hebben trainers geworven en opgeleid. In het voorjaar van 2026 starten onze collega's van Auris en Kentalis met de eerste groep leerlingen van 8–10 jaar.

Bereik

Deelkracht.nl

Informatie over onze deelprogramma's, onderzoeksprojecten en producten die zorg en ondersteuning verbeteren voor mensen met een auditieve en/of communicatieve beperking.

>50.000
unieke
bezoekers

In
2025

- Totale aantal unieke bezoekers: > 50.000
- Meest bekeken product:
De Spraakmaker (deelkracht.nl/producten/de-spraakmaker/)
- Heel het jaar populair:
Het **Spraaktaalweb** (deelkracht.nl/wp-content/uploads/2022/02/TOS-taalspraakweb-poster.pdf)
- Snelst populairder:
Online lesmodule Sport & TOS (deelkracht.nl/producten/online-lesmodule-sport.tos/)
- Vaakst bekeken onderzoeksoproep:
SPIDI (zie pagina 32) > 1000 keer bekeken in april

80
projecten

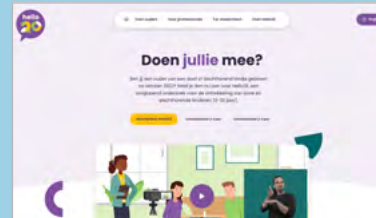
Projectplatforms

Enkele hadden een eigen website of -pagina.

Project Taal in zicht (projecttaalinzicht.nl)

Langlopend onderzoek naar zeshonderd kinderen en jongeren met een taalontwikkelingsstoornis – van hun 4e tot en met hun 24e.

Hello20 (hello20.nl)

Langlopend onderzoek naar de ontwikkeling van dove en slechthorende kinderen (0-20 jaar).

Alles over TOS (allesovertos.nl)

Alle informatie over TOS op één plek.

TOS op weg naar school (deelkracht.nl/tosopwegnaarschool/)

Informatie over de route van behandelgroep naar onderwijs voor kinderen met een taalontwikkelingsstoornis.

PsyWel Jong (psywel.deelkracht.nl)

Informatie over psychisch welzijn voor dove en slechthorende jongeren.

Kompas naar de Klas
(deelkracht.nl/kompas-naar-de-klas/)
Informatie over de route van zorg naar onderwijs voor dove en slechthorende kinderen.

Databank
(databank.deelkracht.nl)
Vindplaats voor (leer)producten en interventies.

Zintuigenverhalen
(zintuigenverhalen.nl)
Tips en materialen om toegankelijke zintuigenverhalen te maken voor mensen met moeite met taal, communicatie, horen en/of zien.

Com-Pas
(com-pas.nl)
Alle informatie over een pas, app en training die jongeren met TOS helpen te communiceren in hun dagelijks leven.

Driven
(drivenproject.nl)
Informatie over langlopend dataonderzoek naar arbeidsparticipatie en mentale gezondheid van dove en slechthorende volwassenen in Nederland.

Social media

4000
volgers

LinkedIn

- > 4.000 volgers (+25% groei in 2025)
- > 60 posts
- Meest geklikt: post over taaltips van Alles over Tos

1000
volgers

Facebook

1100
volgers

Instagram

2000
lezers

Nieuwsbrief

- > 2.000 lezers (+20% groei in 2025)

Ervaringskracht

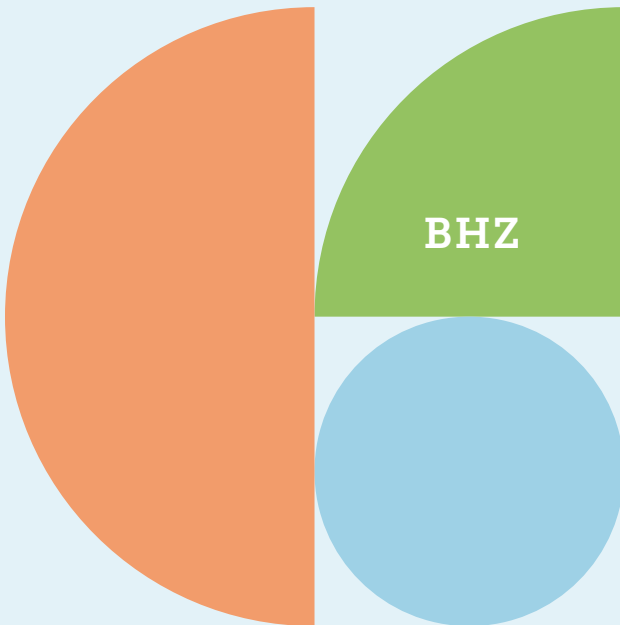
Ervaringskracht is het netwerk van ervaringsdeskundigen die hun kennis en ervaringen inzetten bij onderzoek, innovatie en verbetering van zorg. Onderzoekers van Deelkracht kunnen hen gericht benaderen via de gelijknamige database. Deelkracht biedt ervaringsdeskundigen een training aan om zo goed mogelijk te kunnen bijdragen.

>80
ervaringsdeskundigen
in Ervaringskracht

HET BESTE UIT DRIE WERELDEN

“Je hoeft niet alle antwoorden te hebben”

Onderzoekers, zorgprofessionals en ervaringsdeskundigen slaan bij Deelkracht de handen ineen. Hoe maken zij samen het verschil – bijvoorbeeld voor mensen met een Beperking in Horen én Zien (BHZ)? In het project *Gezinsgerichte Behandeling Usher* doen ze dat door een behandeling te testen voor gezinnen met een kind met het syndroom van Usher. Ook ontwikkelden ze een trainingsprogramma voor professionals die deze behandeling gaan toepassen.

Het syndroom van Usher

... is een erfelijke aandoening. Mensen met dit syndroom worden geboren met doofheid of slechthorendheid en hun zicht gaat geleidelijk achteruit. Het syndroom is een van de meest voorkomende oorzaken van een verworven BHZ.

Samen & Sterk Gezinsgerichte ondersteuning

 Informatie	 Uitdagingen	
 Emoties	 Praten over	 Sociale steun

Waar wil jij over praten vandaag?

nu —————> later

Maartje de Kok en Gracia Tham
ervaringsdeskundigen

"Als ervaringsdeskundigen ondersteunden we behandelaren bij het reflecteren op autonomie-ondersteunend werken met gezinnen met een kind met het syndroom van Usher. Tijdens de intervisie gaven we feedback op hun houding en handelen. Daarbij brachten we het perspectief in van ouders, kinderen en volwassenen met dit syndroom. We deelden voorbeelden uit het dagelijks leven en sloegen zo een brug tussen theorie en praktijk. Ook benadrukten we dat er niet één juiste manier van begeleiden bestaat. Leven met Usher is een langdurig proces van verlies, rouw en opnieuw zoeken naar balans. Ieder gezin en elke fase vragen iets anders van de begeleiding.

Onze inbreng maakte gesprekken concreter. Behandelaren hoorden direct wat hun professionele keuzes mogelijk betekenden voor een gezin – zonder dat het specifiek ging om de gezinnen in het onderzoek. Zo verdiepten we de reflectie en werden dilemma's bespreekbaar. Doordat wij openhartig waren over onze ervaringen, durfden zij zich ook kwetsbaarder op te stellen. Ze vertrouwden er sterker op dat je als behandelaar niet alle antwoorden paraat hoeft te hebben, maar samen met ouders en kinderen kunt zoeken naar wat past. Die insteek maakt begeleiding menselijker en gelijkwaardiger."

Ingrid Beijaard
behandelaar

"Ik hielp de behandeling *Samen & Sterk, gezinsgerichte ondersteuning Usher* te testen door deze toe te passen bij drie gezinnen. Vanuit mijn jarenlange ervaring in het begeleiden van gezinnen met een kind met het syndroom van Usher, bekeek ik steeds kritisch wat wel of niet werkte en wat beter kon. Die observaties legde ik vast in vragenlijsten en interviews en bracht ik in tijdens het trainingsprogramma, in het bijzonder tijdens intervisiebijeenkomsten met collega's. Zo hielp ik de behandeling stap voor stap aan te scherpen en echt te laten aansluiten op de praktijk.

Tijdens mijn contacten met de drie gezinnen merkte ik dat de behandeling hen rust en houvast gaf. De ondersteuning sloot beter aan op hun vragen en hun tempo. Ouders gaven aan dat zij na afloop zelf verder konden met het proces. Hun ervaringen en behoeften nam ik mee terug naar het onderzoeksteam en de andere behandelaren. Door die uitwisseling leerden we van elkaar en kregen we beter inzicht waar misschien verdere ontwikkeling van de behandeling nodig is."

Sonja van de Molengraff
onderzoeker

"Als onderzoeker gaf ik vorm en leiding aan de intervisiebijeenkomsten binnen het trainingsprogramma en het onderzoek. De opzet van de bijeenkomsten baseerden we op eerder wetenschappelijk onderzoek naar autonomie-ondersteunend handelen. Mijn rol was vooral begeleidend en ondersteunend: ik zorgde voor structuur, veiligheid en gerichte reflectie, zonder inhoudelijk mee te praten over de casuïstiek.

Behandelaren konden vrijuit delen waar ze tegenaan liepen en samen onderzoeken wat helpend was voor gezinnen. Die aanpak zorgde voor verdiepende gesprekken en concretere keuzes in het handelen. Behandelaren werden gestimuleerd hun afwegingen expliciet te maken en elkaar feedback te geven. De aanwezigheid van ervaringsdeskundigen gaf daarbij extra scherpthe: hun perspectief maakte meteen duidelijk wat bepaalde beslissingen mogelijk betekenden in het dagelijks leven van een gezin. Zo ontstond een leeromgeving waarin praktijk, onderzoek en ervaringsdeskundigheid elkaar versterkten."

Onze impact per speerpunt

Deelkracht bouwde in 2025 voort op de basis die in eerdere jaren gelegd is. De vijf speerpunten van ons Meerjarig Deelsectorplan 2023-2026 vormden daarbij opnieuw het kompas. Ze hielpen ons focus aan te brengen, samenhang te bewaren en gerichte keuzes te maken in een omgeving waarin zorgvragen en maatschappelijke vraagstukken voortdurend veranderen. Hieronder geven we per speerpunt een korte indruk van wat we afgelopen jaar deden. Ook beschrijven we hoe we onze impact na 2025 verder willen vergroten.

De vijf speerpunten zijn niet los van elkaar te zien. Onze projecten kunnen onder meerdere speerpunten vallen. En initiatieven binnen het ene speerpunt kunnen die in andere versterken. Juist die samenhang tussen speerpunten vergroot onze impact en brengt ons dichterbij ons doel: betere zorg én een toegankelijker samenleving voor mensen met een auditieve en/of communicatieve beperking.

Dit hoofdstuk laat zien hoe onze verschillende projecten en activiteiten elkaar raakten in een gezamenlijke koers. Maar we kijken niet alleen terug op wat we per speerpunt gedaan hebben; we kijken ook vooruit: naar kansen voor verdere professionalisering en voor duurzame verankering van kennis en innovaties. Daarbij kijken we nadrukkelijk over projecten en doelgroepen heen: welke patronen zien we, welke inzichten keren terug en waar kunnen we slimmer samenwerken?

Technologie voor onderzoek en passende zorg

Sterkere verbinding met andere domeinen

Representatieve afspiegeling van diversiteit doelgroep

Data beter benut

Aandacht voor voorspellers

Technologie voor onderzoek en passende zorg

Wat deden we in 2025?

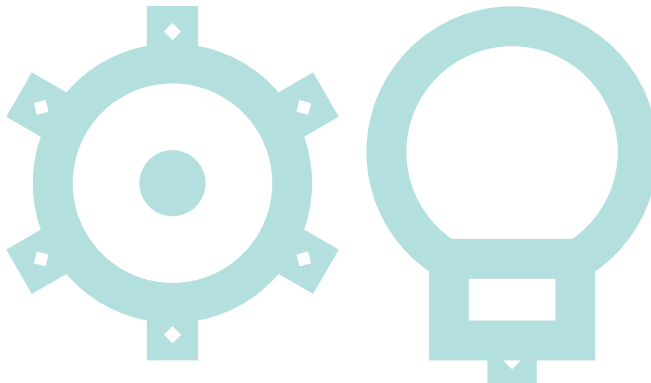
Deelkracht zette technologie gericht in om onderzoek te versterken en zorg beter te laten aansluiten op individuele behoeften. Ondersteuning voor onze doelgroepen werd daardoor toegankelijker.

We richten ons op de doorontwikkeling van digitale toepassingen als de *Thuisaalttool* en *Speakaboo*. Daarnaast bouwden we verder aan onze *Trendradar* (zie kader), die technologische ontwikkelingen systematisch volgt en beoordeelt op hun waarde voor onze doelgroepen. De *Trendradar* helpt ons om technologie goed onderbouwd in te zetten binnen onderzoek en zorg. In 2025 lag de focus van de *Trendradar* op mensen met TOS.

Wat doen we ná 2025?

Deelkracht zet technologie nóg gericht in voor een betere verbinding tussen onderzoek, zorg en het dagelijks leven van onze doelgroepen.

We automatiseren en verfijnen data-analyses, werken verder aan transcriptie- en analysetools en bundelen intensiever de krachten met externe kennis- en technologiepartners. De *Trendradar* blijft ons helpen om de inzet van technologie te onderbouwen en die inzet uit te breiden van mensen met TOS naar andere Deelkracht-doelgroepen. Ook onderzoeken we de mogelijkheden en toegevoegde waarde van nieuwe technologieën, waaronder AI. Hoe kunnen professionals en doelgroepen die verantwoord en betekenisvol inzetten?

Trendradar

Deelkracht werkt aan betere zorg voor mensen met een auditieve en/of communicatieve beperking. Dat gaat niet alleen over de inhoud van de zorg, maar ook over de manier waarop we die organiseren. Met beperkte middelen willen we zoveel mogelijk mensen goed ondersteunen. Samen met trendwatchbureau Buro Zorro ontwikkelde Deelkracht de *Trendradar*. Deze

systematiek laat via een trendrapport zien hoe technologie zorg, onderwijs en onderzoek voor kinderen met TOS kan versterken. Niet door professionals te vervangen, maar door schaarse tijd beter te benutten. De *Trendradar* brengt in kaart welke technologieën al binnen Deelkracht worden toegepast en welke technologische oplossingen in andere sectoren of landen beschikbaar zijn. Zo ontstaat een breed beeld van waar we nu staan, welke ontwikkelingen kansrijk zijn en waar gerichte investeringen nodig kunnen zijn. Binnen Deelkracht voeren we hierover het gesprek. Samen bepalen we welke technologische toepassingen passen bij onze missie en hoe we die verantwoord kunnen inzetten in de praktijk.

> *Benieuwd naar de laatste trends en inzichten?*
[Lees ons *trendrapport*](#)

Sterkere verbinding met andere domeinen

Wat deden we in 2025?

Deelkracht versterkte de verbinding tussen zorg en andere maatschappelijke domeinen. Zo deelden we onze kennis met onder meer het sociaal domein, onderwijs en beleidsmakers.

Projecten als *Alles over TOS*, *Psywel*, *Driven*, *Ervaar DSH* en *Taalstimulering thuis* brachten zorg en leefwereld dichter bij elkaar. Ook vergrootten we de bekendheid van onze doelgroepen – via kennisproducten, informatie-materialen en samenwerkingen met belangenorganisaties en onderwijssectoren.

Wat doen we ná 2025?

Deelkracht verdiept en verbreedt de verbinding tussen zorg, onderzoek en andere maatschappelijke domeinen. We onderzoeken de mogelijkheden voor gerichte kennisdeling met onder andere gemeenten, onderwijsinstellingen, de GGZ, het sociaal domein en ouderenzorg. Ook delen we toegankelijke informatie met nieuwe initiatieven, zoals mentale gezondheidsnetwerken en laagdrempelige steunpunten.

Daarnaast werken we aan structurele inbedding van kennis over auditieve en communicatieve beperkingen in opleidingen, maken we scholing in Nederlandse Gebarentaal toegankelijker en versterken we onze samenwerking met ketenpartners, brancheorganisaties en netwerken. We blijven onze ambities voor onze doelgroepen bovendien maatschappelijk en politiek agenderen.

Diversiteit in projecten

Wat deden we in 2025?

Deelkracht nam diversiteit structureel mee in onderzoek, werving van onderzoeksdeelnemers en productontwikkeling. We besteedden in het contact met onze doelgroepen extra aandacht aan meertaligheid, culturele verschillen en uiteenlopende communicatievoorkeuren.

Langlopende onderzoeken en programma's als *Taal in Zicht*, *Hello20* en *Driven* vergrootten onze aandacht voor diverse subgroepen. Ook zetten we ervaringsdeskundigen breder in en werkten we met gerichte wervingsstrategieën. Dat zorgde ervoor dat onderzoeksdeelnemers een betere afspiegeling waren van de doelgroep. Verder vergrootten we de invloed van de Aandachtsfunctionaris ervaringsdeskundigheid. Bovendien organiseerden we samen met advies-, kennis- en opleidingscentrum INVOLV trainingen voor ervaringsdeskundigen, zodat zij nu beter toegerust kunnen deelnemen aan Deelkracht-projecten.

Wat doen we ná 2025?

Diversiteit blijft een kernonderdeel van onze identiteit als Deelkracht. We maken, vergroten en behouden daar ruimte voor in onze werkwijze. Deze inclusie verankeren we bijvoorbeeld in projectplannen, werving en communicatie.

We werken daarnaast strategisch aan doelgroepoverstijgende werving, onder meer via het project *SPIDI* (zie pagina 32), en aan betere inclusie van meertalige cliënten en cliënten in ambulante trajecten. De ervaringskracht van cliënten en naasten blijft richtinggevend voor onze projecten (niet voor niets heet onze database met ervaringsdeskundigen *Ervaringskracht*). Verder onderzoeken we of er naast de Aandachtsfunctionaris ervaringsdeskundigheid ook een Aandachtsfunctionaris diversiteit nodig is.

Betere benutting van beschikbare data

Wat deden we in 2025?

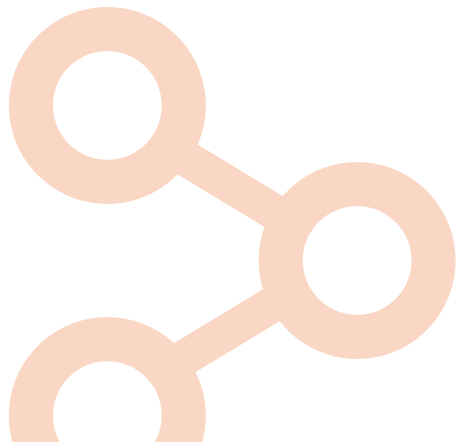
Deelkracht gebruikte beschikbare data afgelopen jaar op een slimmere manier. We stemden datasets uit onderzoek en praktisch beter op elkaar af en pasten ze doelgerichter toe. Ook verzamelden we gegevens waar mogelijk één keer, om ze vervolgens meervoudig te benutten. Projecten zoals *Driven*, *Hello20* en *Taal in Zicht* leverden zo waardevolle inzichten op.

Ook verbeterden we de datakwaliteit, ontsloten we monitorgegevens en definieerden we minimale datasets voor specifieke doelgroepen, zoals mensen met CMB.

Wat doen we ná 2025?

Deelkracht ontkoppelt en ontsluit de datasets verder, zodat gegevens niet alleen onderzoek ondersteunen, maar ook de zorg verbeteren en meer maatschappelijke impact hebben. Zo maakten we naar aanleiding van data-onderzoek een plan voor de ontwikkeling van *e-health*-producten voor dove en slechthorende mensen. We zien in die data namelijk dat de reguliere zorgverlening ontoereikend is voor deze doelgroep.

We zetten na 2025 ook monitorgegevens structureler in en bouwen duurzame databronnen, zoals een database voor spontane taal. Zo vergroten we zowel de efficiëntie als de maatschappelijke relevantie van onze dataverzameling en -analyses.

Aandacht voor voorspellers

Wat deden we in 2025?

Deelkracht onderzocht 'voorspellers' die samenhangen met ontwikkeling, participatie en welzijn. Voor alle doelgroepen zijn er Deelkracht-onderzoeken waarin we zulke voorspellers bestuderen: factoren die inzicht geven in risico's en beschermende elementen gedurende iemands leven. Onze groeiende datasets geven steeds beter inzicht in dat soort factoren.

Daarnaast analyseerden we de effecten van interventies, zoals *Taal voor ToM* en *Gezinsgerichte Behandeling Usher*. Steeds meer interventies namen we op in onze Deelkracht-databank.

Wat doen we ná 2025?

Onze datasets blijven groeien en geven ons steeds meer kennis over voorspellers. We zetten die kennis nog gericht in voor zowel preventie als passende zorg en ondersteuning.

We blijven de effecten van interventies onderzoeken – vanaf eind 2026 bijvoorbeeld die van *Werken met Werkwoorden*, een interventie (binnen het project *Zicht op Zinnen*) die nu nog in ontwikkeling is.

We leggen verbanden tussen individuele kenmerken, omgevingsfactoren en maatschappelijke uitkomsten, zoals schoolloopbanen, arbeidsparticipatie en mentale gezondheid. Deze inzichten (in onder meer voorspellers) vormen de basis voor nieuwe interventies, beleidsadvies en samenwerking met zorg- en maatschappelijke partners. Ook blijven we onze interventies evalueren en doorontwikkelen.

Deelprogramma's in de praktijk

Deelkracht heeft in totaal acht deelprogramma's, ingedeeld naar doelgroep en leeftijden. Deze deelprogramma's omvatten een groot aantal impactvolle projecten, met nieuwe inzichten en vaak doelgroepgerichte producten als resultaat. In onze projectenwaaier en productenwaaier vind je daar een compleet overzicht van. Hieronder lichten we per deelprogramma een voorbeeldproject uit.

Onze 8 deelprogramma's

1. DSH 0-5
2. DSH 5-18
3. DSH 18+
4. TOS 0-5
5. TOS 5-18
6. TOS 18+
7. Beperking in Horen én Zien (BHZ)
8. Communicatief Meervoudige Beperking (CMB)

Deelprogramma **DSH 0-5**

Doelgroep **Kinderen van 0 tot 5 jaar die doof of slechthorend zijn**

Voorbeeldproject **Taal voor ToM**

Extra ondersteuning bij de sociaal-emotionele ontwikkeling

Het project *Taal voor ToM* draait om een gelijknamige cursus, bedoeld voor ouders van jonge kinderen die doof of slechthorend (DSH) zijn. Daarbij gaat het specifiek om kinderen van 2 tot 4 jaar: een levensfase die erg belangrijk is voor de ontwikkeling van sociaal-emotionele vaardigheden.

De cursus biedt ouders handvatten om in de dagelijkse omgang met hun DSH-kind meer emotietaal en Theory of Mind (ToM)-taal te gebruiken. Dit betekent dat zij leren hoe zij vaker met hun kind kunnen praten over gevoelens, gedachten en wat iemand wil of van plan is. De implementatie van de cursus verliep succesvol en duurzaam. Alle betrokken organisaties namen *Taal voor ToM* op in hun

behandelaanbod. De cursus sluit aan bij de behoefte van ouders aan meer ondersteuning bij de sociaal-emotionele ontwikkeling van hun kind.

Werkzaamheden

Deelkracht onderzocht in 2025 het effect van *Taal voor ToM*. Praatten deelnemende ouders na afloop van de cursus vaker met hun kind over gevoelens, gedachten en wat iemand wil of van plan is? En in hoeverre veranderde daarbij het gedrag en de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind? Meer dan zeventig gezinnen namen deel aan dit onderzoek.

Resultaten en impact

De eerste onderzoeksresultaten zijn positief. Ouders gebruiken na de cursus duidelijk vaker emotietaal en ToM-taal in de omgang met hun kind. Daarnaast laten de eerste resultaten én ouderrapportages een positieve samenhang zien tussen het ToM-taalgebruik van ouders en de sociaal-emotionele vaardigheden van DSH-kinderen. Deze relatie is inmiddels ook beschreven in een wetenschappelijke publicatie, wat bijdraagt aan de onderbouwing van de cursus.

Dankzij de goede implementatie heeft *Taal voor ToM* impact op een terrein waar binnen de DSH-sector weinig aanbod en kennis beschikbaar was. Deelkracht versterkt met dit project de ondersteuning voor gezinnen én professionals en draagt bij aan een betere sociaal-emotionele ontwikkeling van jonge DSH-kinderen.

Deelprogramma	DSH 5-18
Doelgroep	Kinderen van 5 tot 18 jaar die doof of slechthorend zijn
Voorbeeldproject	Vriendschappen van dove en slechthorende leerlingen in het regulier onderwijs

Meer inzicht in vriendschappen

Vriendschap is geen bijzaak, maar een basis-behoefte. Wie vrienden heeft, voelt zich gezien, gesteund en minder alleen. Toch is er nog weinig bekend over de vriendschappen van dove en slechthorende (DSH) jongeren in het regulier onderwijs.

Deelkracht onderzoekt deze vriendschappen om die kennis te vergroten. Dit onderzoeksproject, gestart in 2023, richt zich op DSH-leerlingen en hun horende klasgenoten in de eerste en tweede klas van reguliere middelbare scholen. Juist in deze fase worden vrienden steeds belangrijker en verschuift de behoefte aan steun en aandacht van ouders naar steun en aandacht van leeftijdsgenoten.

Werkzaamheden

Het eerste deel van het onderzoek (studie 1), gebaseerd op eerdere dataverzameling, liet zien dat DSH-jongeren net zoveel wederkerige vriendschappen hebben als horende klasgenoten.

Op dit moment werken we aan de werving en dataverzameling voor het tweede en derde deel van het onderzoek. Onderzoekers hebben intensief overleg gevoerd met verschillende betrokkenen over de

juiste werkwijze voor die werving en dataverzameling. Denk bij deze afstemming aan gesprekken met een ethische commissie, ouders, leraren en ambulant begeleiders. Een dergelijke voorbereiding kost tijd – en het blijkt ook een uitdaging om voldoende deelnemers te werven. Om die reden is de dataverzameling met een jaar verlengd.

In het tweede deel van het onderzoek neemt Deelkracht een vragenlijst af bij een hele klas. Deze vragenlijst gaat over vriendschappen, sociaal gedrag in de klas en persoonlijk welzijn. Om te voorkomen dat DSH-jongeren een uitzonderingspositie krijgen op school, maken de onderzoekers voor klasgenoten en hun ouders niet expliciet dat het onderzoek zich richt op DSH-jongeren. Wel nodigen ze de deelnemende DSH-jongeren na invulling van de

vragenlijst uit voor een verdiepend interview. Die interviews vormen het derde deel van het onderzoek.

Resultaten en impact

Deelkracht wil via dit project beter begrijpen wat er goed gaat in vriendschappen van DSH-jongeren, waar knelpunten zitten en welke ondersteuning ze kunnen krijgen als vriendschap niet vanzelfsprekend is. Vernieuwend aan dit onderzoek is dat niet alleen de DSH-jongeren zelf worden bevraagd, maar ook hun horende vrienden en andere klasgenoten. Hierdoor ontstaat een breder en realistischer beeld van vriendschap in de klas. Ook online vriendschappen komen aan bod in het onderzoek.

Het concrete resultaat van dit project is nieuwe, goed onderbouwde en genuanceerde kennis over vriendschappen van jongeren, overeenkomsten tussen klasgenoten en hun positie in de klas. Deze kennis helpt om realistischer te kijken naar sociale relaties tussen DSH- en horende jongeren. Ook helpt de kennis om de voorwaarden voor sociale inclusie in het regulier onderwijs te verbeteren. Oftewel: om een situatie tot stand te brengen waarin DSH-jongeren in het regulier onderwijs zich gezien en geaccepteerd voelen en volwaardig mee kunnen doen in de klas.

Deelprogramma **DSH 18+**

Doelgroep **(Jong)volwassenen vanaf 18 jaar**

Voorbeeldproject **SPIDI**

Sociale participatie en inclusie scherper in beeld

Binnen het project *SPIDI* komen twee Deelkracht-onderzoeksprojecten samen: *Sociale Participatie (SP)* en *Identiteit, Diversiteit & Inclusie (IDI)*.

In SP bekijken onderzoekers hoe dove en slechthorende (DSH) volwassenen deelnemen aan de samenleving. Ze brengen ook in kaart welke factoren deelname aan de samenleving bevorderen of belemmeren. In IDI staat de diversiteit binnen de groep DSH-volwassenen centraal. Onderzoekers kijken of zij naast doofheid of slechthorendheid ook andere kenmerken hebben die kunnen leiden tot een minderheidspositie, zoals migratieachtergrond, religie, culturele identiteit of seksuele oriëntatie. Daarnaast bekijken onderzoekers in IDI hoe deze verschillende kenmerken deelname aan de samenleving kunnen bevorderen of belemmeren.

Door beide projecten te combineren, ontstaat een duidelijker beeld van de sociale participatie van DSH-volwassenen in Nederland. En welke rol verschillende factoren – zoals culturele identiteit, religie en seksuele oriëntatie – in deze participatie spelen.

Werkzaamheden

De onderzoekers gebruikten een gerichte wervingsstrategie om vragenlijsten breed onder de doelgroep te verspreiden. Dit leidde tot een relatief hoge respons: er kwamen 350 ingevulde vragenlijsten terug. Het succes van deze werving is onder meer te danken aan de diverse samenstelling van het onderzoeksteam. Een deel van het team is zelf doof of slechthorend en heeft in sommige gevallen ook andere minderheidskenmerken. Deze mix van wetenschappelijke expertise en praktijkervaring droeg bij aan de kwaliteit van de dataverzameling.

Tijdens het onderzoek kwamen uitdagingen naar voren die waardevolle inzichten opleverden. Zo bleek het lastig om sommige groepen te bereiken. Daarom ontwikkelde het onderzoeksteam een aangepaste strategie voor werving en dataverzameling. Hierdoor kunnen deze groepen beter in beeld worden gebracht. Dat helpt om gerichte stappen te formuleren om hun toegang tot zorg en ondersteuning te verbeteren.

Resultaten en impact

Het project levert waardevolle inzichten op over de sociale participatie van DSH-volwassenen en over de rol die identiteit en diversiteit daarin spelen. Het laat zien welke factoren bijdragen aan deelname aan de samenleving en waar belemmeringen kunnen ontstaan.

Doordat het onderzoeksteam de resultaten op een toegankelijke manier terugkoppelt aan de doelgroep, krijgen DSH-volwassenen meer inzicht in hun eigen ervaringen. Zij zien daardoor welke factoren helpend zijn of juist hindernissen. Daarnaast biedt het onderzoek professionals, organisaties en beleidsmakers handvatten om

DSH-volwassenen met meerdere minderheidskenmerken beter te bereiken en te ondersteunen. Dit draagt bij aan een betere toegang tot zorg en ondersteuning en, op langere termijn, aan een grotere maatschappelijke inclusie van DSH-volwassenen.

Deelprogramma **TOS 0-5**

Doelgroep **Kinderen van 0 tot 5 jaar met een (vermoeden van een) taalontwikkelingsstoornis**

Voorbeeldproject **Spraakmakend Junior**

Sterkere ondersteuning voor spraakontwikkeling

Veel jonge kinderen met een taalontwikkelingsstoornis (TOS) hebben moeite met verstaanbaar spreken. In de zorg voor mensen met een zintuiglijke beperking (ZG) is veel specialistische kennis over spraakontwikkeling beschikbaar. Deze kennis is vooral bekend bij een kleine groep professionals die werken bij fonopoli's: multidisciplinaire poliklinieken met kortdurende, intensieve trajecten voor diagnostiek en behandeling van spraakproblemen.

Het project *Spraakmakend Junior* maakt bestaande kennis toegankelijk voor alle logopedisten in de sector. Zo kunnen zij op een uniforme en onderbouwde manier werken aan spraakproblemen. Het project vergroot bovendien via onderzoek (zoals *Spraak op de Kaart*) het inzicht in spraakproblemen en effectieve behandelmethodes.

Werkzaamheden

Binnen *Spraakmakend Junior* maakte Deelkracht in 2025 onder meer de *Handreiking Spraakontwikkeling 0-5 jaar* en *De Spraakmaker*. *De Spraakmaker* is een 'benoemtaak'. Dat wil zeggen dat een jong kind met TOS benoemt wat het op afbeeldingen ziet. Zo krijgen logopedisten inzicht in de uitspraak en verstaanbaarheid van dat kind. Beide producten voorzien in een duidelijke behoefte, *De Spraakmaker* in het bijzonder. Voor zeer jonge kinderen met TOS waren er namelijk geen geschikte diagnostische instrumenten. Logopedisten spraken in de pilotfase dan ook brede waardering uit voor deze nieuwe benoemtaak.

Deelkracht nam gerichte stappen om de producten goed aan te laten sluiten op de praktijk. Een

belangrijke stap was de *Studiedag Spraakontwikkeling* in het voorjaar van 2025. Alle logopedisten van vijf ZG-organisaties namen daaraan deel. Naast lezingen bestond deze bijeenkomst uit workshops waarin deelnemers direct werkten met de *Handreiking Spraakontwikkeling 0-5 jaar* en *De Spraakmaker*. De studiedag werd zeer positief beoordeeld, met een gemiddeld cijfer van 8,4.

Daarnaast ontwikkelde Deelkracht webinars, die zij beschikbaar stelde op haar website. Een volgende stap is om ze ook op te nemen in de inwerkprogramma's van logopedisten. Zo leren nieuwe medewerkers meteen te werken met de *Handreiking* en *De Spraakmaker*.

Ook het onderzoek *Spraak op de Kaart* – voorbereid in 2025, gestart in januari 2026 – ondersteunt de invoering van de producten. Logopedisten moeten voor dit onderzoek namelijk actief gebruikmaken van de *Handreiking* en *De Spraakmaker*. Dat gebruik wordt voortdurend onder de aandacht gebracht via de communicatie over het onderzoek.

Een belangrijke uitdaging van het project zit in het verschil tussen de gewenste werkwijze en de huidige praktijk. Diagnostiek vindt nu meestal alleen op indicatie plaats. Daardoor wordt de spraakontwikkeling niet bij alle kinderen met TOS standaard in kaart gebracht vóór de start van de behandeling. In samenwerking met professionals onderzoekt Deelkracht wat het oplevert om spraakontwikkeling bij alle kinderen met TOS vroegtijdig in beeld te brengen. De eerste ervaringen laten zien dat dit kan bijdragen aan meer gerichte behandeling en betere monitoring van voortgang. Het implementeren van deze werkwijze vraagt om gezamenlijke afspraken en aanpassing van werkprocessen.

Resultaten en impact

Na de *Handreiking* en *De Spraakmaker* in 2025 zullen er de komende tijd meer concrete resultaten volgen. Het onderzoek *Spraak op de Kaart* zal uitmonden in een vakpublicatie én in *Het Spraaklandschap*. Deze tool maakt het binnenkort mogelijk voor logopedisten om scores op *De Spraakmaker* te vergelijken met die van kinderen met een vergelijkbaar taalniveau.

De uniforme en onderbouwde werkwijze die het project stimuleert, verbetert de kwaliteit en consistentie van behandelingen. Ook maakt deze werkwijze praktijkgericht onderzoek mogelijk. Dat vergroot het inzicht in de effectiviteit van behandelingen bij verschillende vormen van spraakproblematiek. Zo draagt het project bij aan een gerichtere aanpak van spraakproblemen bij jonge kinderen met TOS. Hierdoor zijn zij beter te verstaan en kunnen ze makkelijker communiceren.

Deelprogramma	TOS 5-18
Doelgroep	Kinderen van 5 tot 18 jaar met een taalontwikkelingsstoornis
Voorbeeldproject	Zicht op Zinnen

Betere aanpak van grammaticale problemen

Bij veel kinderen met TOS spelen grammaticale problemen een centrale rol. In 2025 bracht het Deelkracht-project *Zicht op Zinnen de Handreiking Grammatica 4-12 jaar* uit om professionals beter te ondersteunen bij de aanpak van die problemen. Daarnaast startte het project de *Leerinterventie Handreiking Grammatica*. Daarin leren logopedisten en klinisch linguïsten in de ZG-zorg hoe zij de handreiking effectief kunnen toepassen. De leerinterventie is nog in ontwikkeling en zal uit twee modules bestaan. De basismodule *Inzicht in zinsstructuur* richt zich op het herkennen en begrijpen van grammaticale problemen. De verdiepende module *Leerinterventie Handreiking Grammatica* draait om complexe grammaticale structuren en de toepassing in diagnostiek en behandeling. Professionals kunnen de scholing individueel volgen. Daarnaast kunnen zij binnen of buiten hun team een intervisiegroep starten. In deze groepen bespreken en evalueren zij (complexe) grammaticale problemen bij specifieke kinderen met TOS.

Werkzaamheden

We ronden de basismodule in 2025 af en stelden deze direct open voor logopedisten en klinisch linguïsten. De verdiepende module vraagt meer ontwikkeltijd; de oplevering staat gepland voor juli 2026. Voor deze module verzamelen en analyseren we voorbeelden van (complexe) grammaticale problemen bij kinderen met TOS. We lichten deze voorbeelden toe en koppelen ze aan concrete handelingsadviezen.

Ondertussen brengen we de handreiking en leerinterventie op verschillende manieren onder de aandacht. In 2025 organiseerden we bijvoorbeeld de *Week van de Grammatica*. Tijdens deze week deelden we via het intranet van Kentalis en Auris

dagelijks een ander onderdeel van de twee kennisproducten. Ook verspreidden we informatie hierover via kennis- en inspiratiedagen, de website van Deelkracht, nieuwsbrieven en sociale media.

Resultaten en impact

De ontwikkeling van de handreiking en leerinterventie vervult een sterke behoefte. Een Deelkracht-enquête onder relevante professionals toonde die behoefte. Logopedisten gaven aan dat ze complexe grammaticale problemen bij kinderen met TOS lastig vinden om te signaleren en te behandelen. Ook deelden ze dat zij hun eigen kennis over grammatica en mogelijke grammaticale problemen niet altijd voldoende vonden om gerichte keuzes te maken in diagnostiek en behandeling.

Via de handreiking, de leerinterventie en eventuele intervisiegroepen vergroten professionals hun kennis van grammaticale problemen bij kinderen met TOS. Tegelijk versterken zij hun handelingsvaardigheden. De kennisproducten dragen bij aan een meer uniforme diagnostiek en behandeling. Professionals kunnen behandeldoelen beter formuleren en bewuster kiezen voor passende methodes. Op langere termijn leidt dit tot een betere signalering en behandeling van grammaticale problemen bij 4- tot en met 12-jarigen met TOS. Zo krijgen deze kinderen gerichtere en effectievere ondersteuning in hun taalontwikkeling.

Deelprogramma **TOS 18+**

Doelgroep **(Jong)volwassenen vanaf 18 jaar met een taalontwikkelingsstoornis**

Voorbeeldproject **Com-Pas**

Meer grip op communicatie

Jongeren en (jong)volwassenen met TOS kunnen elke dag lastige communicatieve situaties ervaren. Bijvoorbeeld tijdens hun opleiding of stage, op hun werk of in hun vrije tijd. TOS is weinig bekend en vaak moeilijk uit te leggen, wat kan leiden tot misverstanden en onbegrip.

Het *Com-Pas*-project helpt mensen met TOS hierbij. In 2023 werd bijvoorbeeld de fysieke pas vernieuwd. Hierop staat een korte uitleg van TOS, aangevuld met handvatten voor een gesprek met

iemand met TOS. Jongeren kunnen deze informatie laten zien aan personen met wie ze praten.

Verder ontwikkelde Deelkracht een app (met een digitale versie van de pas), een website (com-pas.nl) en een training om de pas goed te kunnen gebruiken. De *Com-Pas*-producten zijn bruikbaar voor jongeren vanaf 10 jaar en blijven bruikbaar wanneer jongeren met TOS de overstap maken naar volwassenheid.

Werkzaamheden

Deelkracht evalueerde en verbeterde in 2025 ook de *Com-Pas*-training. Jongeren en jongvolwassenen met TOS, leerkrachten, logopedisten en behandelaren gaven feedback op die training. De training werd op basis hiervan aangescherpt en past nu beter bij de praktijk van onderwijs en zorg. Sinds september is de training beschikbaar op com-pas.nl en kunnen professionals haar inzetten bij jongeren en (jong)volwassenen met TOS. Daarnaast zette Deelkracht de testversie van de *Com-Pas*-app om naar één webapplicatie. Daardoor werkt de downloadbare app stabiel op verschillende smartphones. Verder wordt het eenvoudiger om nieuwe functies toe te voegen, omdat aanpassingen nog maar op één plek nodig zijn. Een voorbeeld hiervan is de voorleesfunctie.

Deelkracht bracht de *Com-Pas*-producten onder de aandacht op drie congressen. Aanwezigen wisselden daar ervaringen en ideeën uit over het gebruik van de producten en de bijbehorende ondersteuning. In 2026 testen gebruikers met TOS de app. Hun feedback wordt verwerkt in de laatste aanpassingen, waarna de app live gaat. Vanaf dan wil Deelkracht er voor zorgen dat alle vier de *Com-Pas*-producten gebruikt gaan worden.

Deelkracht maakt een plan voor deze implementatie en stemt dit af met de verschillende doelgroepen: jongeren en (jong)volwassenen met TOS, hun ouders, zorgprofessionals (eerste en derdelijns) en onderwijsprofessionals, waaronder regulier onderwijs en cluster 2. Activiteiten in het plan zullen aansluiten op deze doelgroepen en passen binnen de beschikbare tijd en middelen. De belangrijkste uitdaging: onderscheiden welke activiteiten de grootste impact hebben.

Resultaten en impact

De *Com-Pas*-producten helpen jongeren en (jong)volwassenen met TOS om meer regie te nemen over hun communicatie. Gebruikers kunnen makkelijker aan hun communicatiepartners duidelijk maken wat zij lastig vinden en wat zij nodig hebben van anderen. Dit versterkt hun zelfvertrouwen en hun positie in gesprekken – of het nu op school is, tijdens een opleiding of stage, op het werk of in hun vrije tijd.

Ook communicatiepartners van mensen met TOS profiteren van de *Com-Pas*-producten. Zij krijgen meer inzicht in wat TOS betekent in het dagelijks functioneren en leren hoe zij hun communicatie daarop kunnen afstemmen. Dit vermindert misverstanden en draagt bij aan gelijkwaardiger contact.

Door de combinatie van pas, app, website en training biedt het *Com-Pas*-project ondersteuning die meegroeit met de gebruiker. Zo draagt het bij aan betere participatie van mensen met TOS in onderwijs, werk en samenleving.

Deelprogramma	Beperking in Horen én Zien (BHZ)
Doelgroep	Kinderen en volwassenen met deze beperking
Voorbeeldproject	Gezinsgerichte Behandeling Usher

Ondersteuning voor gezinnen bij Usher

Binnen het project *Gezinsgerichte Behandeling Usher* is een psycho-educatieprogramma ontwikkeld dat gezinnen ondersteunt waarin een kind (van 0 tot 18 jaar) het syndroom van Usher heeft. Dit syndroom is een erfelijke aandoening waarbij kinderen geboren worden met doofheid of slechthorendheid en hun zicht geleidelijk achteruit gaat. Het psycho-educatieprogramma legt uit wat dit betekent voor het dagelijks leven van het gezin en gaat in op praktische, emotionele en sociale gevolgen.

Het project is in 2023 gestart, omdat er nog geen geschikt psycho-educatieprogramma bestond voor deze gezinnen, terwijl (inter)nationaal onderzoek laat zien dat zij wel behoefte hebben aan gerichte steun. Door nieuwe genetische mogelijkheden kan het syndroom bovendien steeds eerder worden vastgesteld. Daardoor is het belangrijk dat gezinnen op tijd passende begeleiding krijgen.

Werkzaamheden

Deelkracht ontwikkelde in 2024 een behandelgids ter ondersteuning van het psycho-educatieprogramma. Deze gids bestaat uit 38 werkbladen die

tijdens de sessies worden gebruikt. In de sessies komen vragen aan bod over de diagnose, de ontwikkeling van het kind, de auditieve en visuele beperkingen en de voorbereiding op de toekomst.

Daarnaast ontwikkelden we in 2024 een training voor behandelaren. Deze training bestaat uit drie e-learningmodules en een klassikale bijeenkomst van één dagdeel. In de modules doen behandelaren kennis op over het syndroom van Usher en over autonomie-ondersteunend handelen. Dit houdt in dat behandelaren leren hoe zij ouders en kinderen kunnen ondersteunen op een manier die hun autonomie en eigen regie versterkt. Tijdens de klassikale bijeenkomst werd deze manier van werken geoefend in praktijksituaties. In oktober 2024 rondden elf behandelaren van Koninklijke Kentalis de training af.

In 2025 hebben acht gezinnen het psycho-educatieprogramma gevolgd onder begeleiding van de getrainde behandelaren. Tijdens het behandeltraject verzamelden we gegevens via vragenlijsten en interviews met ouders en behandelaren. Dit onderzoek vereiste soms flexibiliteit omdat persoonlijke omstandigheden van gezinsleden en behandelaren het af en toe nodig maakten om de planning aan te passen.

Resultaten en impact

In 2026 ligt de nadruk op het analyseren van de verzamelde gegevens en het verwerken van de resultaten. Daarnaast wordt gewerkt aan een implementatieplan om het psycho-educatieprogramma binnen verschillende organisaties structureel in te voeren.

Het project levert uiteindelijk een concreet ontwikkeld en getoetst programma op, met een bijbehorende training voor behandelaren. Op de langere termijn willen we met het project bijdragen aan betere ondersteuning van gezinnen met een kind met het syndroom van Usher, door kennis te vergroten, onzekerheid te verminderen en meer houvast te bieden in het dagelijks leven en in de toekomst.

Deelprogramma	Communicatief Meervoudige Beperking (CMB)
Doelgroep	Kinderen met CMB, hun ouders en behandelaren
Voorbeeldproject	Werkzame Elementen in de Communicatieve Behandeling

Betere ondersteuning bij communicatieve behandeling

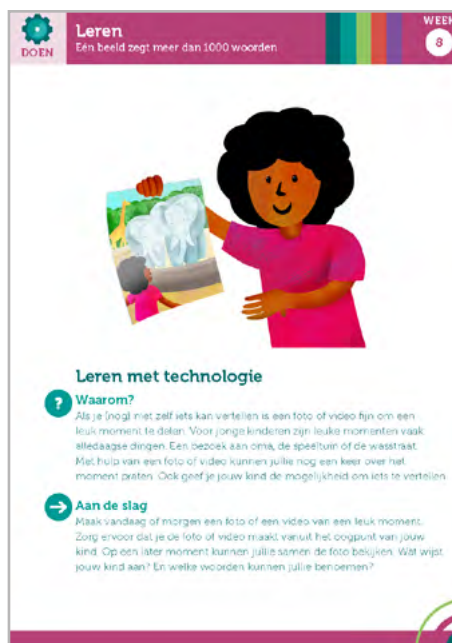
Zeker voor jonge kinderen met CMB is een goede communicatieve behandeling heel belangrijk voor hun ontwikkeling. Zo'n behandeling helpt ze namelijk om beter te communiceren met anderen, bijvoorbeeld via taal, gebaren of andere communicatievormen. Ook helpt het hun ouders en andere mensen in hun omgeving om beter met hén te communiceren.

Werkzaamheden

Deelkracht bouwde in 2025 voort op eerder onderzoek. Dat had van 2020 tot en met 2022 in kaart gebracht welke communicatieve elementen in

de vroegbehandeling effectief zijn voor kinderen met CMB en hun ouders. Hiervoor had het wetenschappelijke kennis gecombineerd met de ervaringen van ouders en professionals.

Het projectdoel voor 2025 was om de bevindingen uit dit onderzoek te vertalen naar een toegankelijk product voor zowel ouders als professionals – makkelijk te gebruiken in de praktijk van alledag. Ook wilden we dit product breed beschikbaar maken binnen en buiten de ZG-sector.

In focusgroepen gaven ouders en professionals aan behoefte te hebben aan een luchtig hulpmiddel dat ruimte gaf voor verdieping. Zij noemden daarbij een scheurkalender of app als voorbeelden. Op basis van deze input kozen we voor twee samenhangende producten: een kaartenbak met

veertig tipkaarten (*Blik vol communicatie*) en een bijbehorende online omgeving.

De tipkaarten bevatten praktische ideeën voor activiteiten met het kind, adviezen over hoe ouders met hun omgeving in gesprek kunnen gaan over hun kind, en toegankelijke informatie over wat werkt in de communicatieve behandeling. De online omgeving biedt aanvullende uitleg, extra bronnen en werkbladen die aansluiten op de kaarten. We onderzochten de praktische toepasbaarheid en (inhoudelijke) kwaliteit van de producten in een pilot met twaalf tipkaarten en een eerste versie van de online omgeving. Aan deze pilot deden ouders en behandelaren van een ZG-organisatie mee, evenals medewerkers van Voor- en Voorschoolse Educatie.

Resultaten en impact

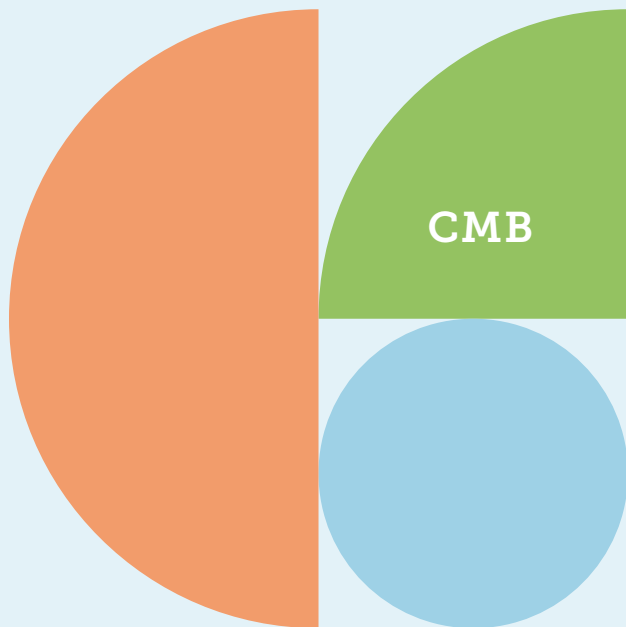
Uit de pilot blijkt de impact van *Blik vol communicatie*: ouders en professionals krijgen met deze kaarten en online omgeving beter toepasbare handvatten voor de communicatieve begeleiding van kinderen met CMB. De producten dragen zo bij aan beter afgestemde ondersteuning, meer gedeelde kennis en een sterkere samenwerking tussen ouders en professionals.

De deelnemers van de pilot beoordeelden de kaartenbak gemiddeld met een 7,9 en de online omgeving met een 7,4. Zij vonden de kaarten gebruiksvriendelijk en gaven aan dat ze die zouden aanbevelen aan andere ouders en professionals. Als verbeterpunt noemden zij verdere versimpeling van de teksten. Ook hoopten ze op een duidelijkere scheiding tussen praktische en theoretische informatie in de online omgeving.

Het is dankzij deze feedback duidelijk hoe de producten nog effectiever kunnen worden. In 2026

passen we de twaalf kaarten en de online omgeving uit de pilot aan op basis van die terugkoppeling. Ook voltooiën we de resterende 28 kaarten en de volledige online omgeving. Voor de definitieve implementatie van de fysieke kaartenbak onderzoeken we bovendien hoe we deze zo betaalbaar mogelijk kunnen houden en zo (kosten)efficiënt mogelijk kunnen distribueren.

Zodra dit alles is afgerond, stellen we beide producten beschikbaar via de Deelkracht-website, zodat ouders en professionals binnen en buiten de ZG-sector ermee kunnen werken. Ook toepassing binnen Vroeg- en Voorschoolse Educatie is dan mogelijk. We blijven ondertussen nadenken over verbeterpunten, zoals de mogelijkheid om *Blik vol communicatie* eenvoudig uit te breiden met nieuwe tipkaarten en aanvullende informatie.

HET BESTE UIT DRIE WERELDEN

“Ervaring stuurt het onderzoek”

Onderzoekers, zorgprofessionals en ervaringsdeskundigen slaan bij Deelkracht de handen ineen. Hoe maken zij samen het verschil – bijvoorbeeld voor mensen met een communicatief meervoudige beperking (CMB)? In het project *Eigen Regie bij Wonen* gebeurt dit door ervaringsdeskundigen mede-onderzoekers te maken. Zij spelen een fundamentele rol in bijvoorbeeld de formulering van vragen en de ontwikkeling van oplossingen die passen bij het dagelijks leven van mensen met CMB.

Ömer Güney en Nathalie Verstegen
ervaringsdeskundigen

"In dit project zijn we niet alleen deelnemers, maar medeonderzoekers. Onze inbreng als gebruikers van ondersteunde communicatie (OC), zoals oogbestuurde spraakcomputers, is niet aanvullend, maar fundamenteel. Ervaringsdeskundigen kunnen op hun eigen manier meedoen: van alleen informatie krijgen tot meedenken of meebeslissen. Voor iedereen is er een rol die past bij zijn of haar wensen en mogelijkheden. Zo is een divers onderzoeksteam ontstaan.

Dat is belangrijk, omdat oplossingen niet voor iedereen hetzelfde werken. Wat voor de één helpt, past voor de ander misschien helemaal niet. Doordat onze ervaringen en behoeften vanaf het begin centraal staan, zullen uitkomsten herkenbaarder en bruikbaar worden voor andere OC-gebruikers. Het voelt goed om niet alleen onderwerp van onderzoek te zijn, maar volwaardig medeonderzoeker – om actief mee te bouwen aan oplossingen. Zo ontstaat kennis die dichterbij ons dagelijks leven staat en beter aansluit bij wat we willen en nodig hebben."

Gerna Scholte
logopedist

"Ik richt me in dit project vooral op de vraag wat ervaringsdeskundigen nodig hebben om hun zelfgekozen onderzoeksrol te vervullen. Dat begint bij praktische dingen. Hoe wil iemand informatie ontvangen: visueel of per mail, app of gesproken bericht? Welke documenten en programma's werken wel of niet met een oogbestuurde spraakcomputer? En hoeveel tijd heeft iedereen nodig om antwoorden rustig te bedenken of alvast voor te programmeren? Dat soort keuzes zijn belangrijk voor goede deelname en verschillen per persoon. Daarom bespreken we ze vooraf.

Die voorbereiding heeft effect. Ervaringsdeskundigen voelen zich meteen welkom en goed ondersteund. Ze kunnen hun ideeën echt inbrengen. We leren samen het tempo aan te passen: wachten tot iemand is uitgesproken en elkaar de beurt geven. Spreken via een spraakcomputer kost nu eenmaal meer tijd. Door iedereen genoeg ruimte te bieden, wordt de samenwerking gelijkwaardiger. Het project laat zien dat samen onderzoek doen van iedereen extra kennis en vaardigheden vraagt – en dat die gelukkig te leren zijn."

Stijn Deckers
onderzoeker

"Mijn rol is om kennis over onderzoek te delen en het onderzoeksproces samen vorm te geven. We voeren veel gesprekken: soms live, soms via mail of WhatsApp, afhankelijk van wat voor mensen prettig werkt. We bespreken wat onderzoek precies is, welke stappen erbij horen en welke rollen mensen kunnen pakken. Tegelijk haalden we vragen en ervaringen op uit het dagelijks leven van gebruikers van ondersteunde communicatie.

Die manier van werken zorgt ervoor dat de ervaringsdeskundigen zich gehoord voelen. En het creëert het gevoel dat we het echt samen doen. Dat werkt door op de kwaliteit van het onderzoek. De geleefde ervaringen brengen inzichten die ik zelf nooit had kunnen bedenken – over leven met hun communicatieve beperking én over eerdere 'oplossingen' die niet werkten. Dat helpt ons om ideeën te vertalen naar onderzoek en producten die daadwerkelijk aansluiten op hun leven."

Slotwoord

Met de resultaten van 2025 laat Deelkracht zien dat gezamenlijke kennisontwikkeling daadwerkelijk leidt tot betere zorg en ondersteuning. Wat we hebben geleerd nemen we mee naar de toekomst. In het Meerjarig Deelsectorplan 2027-2030 bouwen we voort op de stevige basis die de afgelopen jaren is gelegd.

Nu onze kennis groeit, verschuift onze focus steeds meer naar kennisdeling en implementatie. Want inzichten krijgen pas waarde als ze hun weg vinden naar de dagelijkse praktijk van professionals en naar het leven van mensen voor wie we het doen.

We versterken ook de rol van ervaringsdeskundigen verder. Hun perspectief is onmisbaar bij onderzoek én bij de ontwikkeling van producten en oplossingen die echt aansluiten op wat nodig is.

Als Deelkracht blijven we de komende jaren inspelen op actuele ontwikkelingen in de zorgsector, zoals de beweging naar passende zorg. We gaan nog meer en intensiever samenwerken met ketenpartners. En we onderzoeken hoe we technologische innovaties beter kunnen benutten.

Zo blijven we ons ontwikkelen als een lerend netwerk dat kennis niet alleen verzamelt, maar vooral toepast – met blijvende maatschappelijke impact.

Tekstuele ondersteuning
Jens Middel (bureaumiddel.nl)

Ontwerp
Taluut

Deelkracht is mogelijk gemaakt door subsidie van **ZonMw**
Subsidienummer: 10840302210002
Expertisefunctie Zintuiglijk Gehandicapten
deelsector Auditief/Communicatief

deelkracht.nl

